

# JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ 2010



JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ









# JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN VUOSIKERTOMUS JA TOIMINNAN KUVAUS 2010

Toimitus: John Nurmisen Säätiö  
Graafinen suunnittelu ja taitto: Tommi Jokivaara  
Painopaikka: Edita Prima Oy  
Edita Prima Oy on tukenut John Nurmisen Säätiön toimintaa  
painamalla tämän vuosikertomuksen.  
Kuvat: John Nurmisen Säätiön kokoelmat  
Kuvaajat: Kaius Hedenström, Petri Puromies ja Rauno Träskelin

Kannen kuvassa purjehtii John Nurminen Oy:n vuonna 1891 rakennuttama kuunarilaiva *Uljas*.  
Adolf Bockin ikuistama maalaus *Uljas Elbellä* on vuodelta 1952 ja se kuuluu  
John Nurmisen Säätiön meritaidekokoelmaan.  
Viereinen sivu: *Avomeri*. Lars-Eric (Lasse) Malmlund (1984).

## JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

---

John Nurmisen Säätiö on perustettu vuonna 1992 Juha Nurmisen aloitteesta vaalimaan suomalaisen merenkulun ja merihistorian kulttuuriperintöä. Säätiön tarkoitus on avata ja tehdä tutuksi Itämeren merkittävää kulttuuriperintöä paitsi asiantuntijoille myös suurelle yleisölle. John Nurmisen Säätiön kokoelma koostuu meritaiteesta, merianttiikista ja merenkulkuun liittyvästä esineistöstä.

Nurmisen laivanvarustajasukuun sadan vuoden ajalta kerätty merihistoriallinen pääoma – erityisesti merianttiikkikokoelmat – toimii pohjana säätiön kokoelmille. Säätiö vaalii ja pitää yllä näitä arvokkaita kokoelmia, ja niihin tullaan tutustumaan pitkienkin

matkojen takaa. Säätiö on järjestänyt meriaiheisia näyttelyitä ja julkaissut merihistoriaan ja meritaiteeseen liittyviä kirjoja jo kahden vuosikymmenen ajan.

Suomalaisen merenkulun ja merihistorian kulttuuriperinteen vaalimisen lisäksi säätiö tekee myös ympäristönsuojelutyötä Itämeren hyväksi. Säätiö laajensi toimintaansa ympäristönsuojeluun vuonna 2004 Juha Nurmisen lahjoittaman alkupääoman turvin. Tällöin säätiö käynnisti toisena toimintalinjanaan Puhdas Itämeri -ympäristöhankkeet. Hankkeiden tavoite on vähentää Itämeren rehevöitymistä sekä pienentää Suomenlahdella tapahtuvan öljyonnettomuuden riskiä.



JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ



## SISÄLLYSLUETTELO

---

Hallituksen puheenjohtajan tervehdys . . . . .	4
Asiamiehen alkusanat . . . . .	6
Vuosi 2010 pähkinäkuoressa . . . . .	8
John Nurmisen Säätiön hallitus ja henkilökunta. . . . .	11
MERIHISTORIAN TOIMINTALINJA	
Kokoelmat . . . . .	17
Näyttelytoiminta . . . . .	19
Julkaisutoiminta . . . . .	20
Merihistorian toimintalinja vuonna 2010 . . . . .	22
MERIYMPÄRISTÖN TOIMINTALINJA	
Puhdas Itämeri -hankkeet . . . . .	29
Rehevöitymishankkeet . . . . .	31
Kohdekaupungit ja niiden valintakriteerit . . . . .	34
Rehevöitymishankkeet vuonna 2010 . . . . .	36
Tankkeriturva-hanke . . . . .	45
Tankkeriturva-hanke vuonna 2010 . . . . .	48
Puhdas Itämeri -hankkeiden varainhankinta ja tukijat . . . . .	51
TILINPÄÄTÖS 2010 LYHENNELMÄ	
Säätiön tuloslaskelma . . . . .	64
Tase . . . . .	66
Puhdas Itämeri -hankkeiden tuloslaskelma . . . . .	68
Ote John Nurmisen Säätiön säännöistä . . . . .	69
Yhteystiedot . . . . .	71



## HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJAN TERVEHDYS



John Nurminen Säätiöllä on kaksi napaa: merellisen kulttuuriperinnön ja merihistorian vaaliminen sekä Itämeren ympäristönsuojelutyö. Kun perustin säätiön vuonna 1992, oli toiminnan perimmäinen tarkoitus nimenomaan menneeseen katsova ja säilyttävä. Koin tärkeäksi varmistaa, että myös jälkipolvet saisivat tutustua Itämeren alueen ainutlaatuiseen historiaan ja kulttuuriperintöön.

Jo säätiön toiminnan alkutaipaleella, 1990-luvun kuluessa, kävi ilmeiseksi, että Itämeren ekologinen tila on hälyttävän huono. Me purjehtijat, veneilijät ja sukeltajat näimme meren tilan vain huonontuvan sekä pinnan päällä että pinnan alla 2000-luvun kuluessa. Itse – kuten monet muut meren ystävät – heräsin ymmärtämään meren surkean tilan vuoden 1997 kesällä, kun meren täytti niin rannoilla kun ulapallakin läpitunkematon sinileväpuuro.

Aloin 2000-luvun kuluessa tiedustella suomalaisten yhteiskunnallisten vaikuttajien mielenkiintoa toimia John Nurminen Säätiön hallituksessa puhtaamman Itämeren puolesta. Päätimme ryhtyä toimeen ja kantaa oman kortemme kekoon Itämeren tilan parantamiseksi. Edellytyksenä oli, että ympäristötyöstä olisi löydettävissä projekteja, joilla voisimme konkreettisesti vaikuttaa Itämeren tilaan.

Emme olisi lähteneet ympäristötoimintaan ilman konsultaatiota alan parhaiden tutkijoiden ja asiantuntijoiden kanssa. Suomen ympäristökeskukselta ja muilta asiantuntijoilta saimme ymmärryksen siitä, että meri ei pelastu, ellei siihen valuvia ravinnepäästöjä leikata. Opimme myös, mistä kannattaisi aloittaa: mikä olisi se nopea ja kustannustehokas toimi, jonka tulos olisi mitattavissa ja jonka ympäristövaikutus olisi mahdollisimman suuri. Näin käynnistimme säätiön ympäristötoiminnan Pietarin kolmella suurella jätevedenpuhdistamolla vuonna 2005.

Kun Pietarin hankkeemme lähestyy loppusuoraa, olemme jo saaneet nähdä ensimmäisiä rohkaisevia merkkejä tämän työn vaikutuksesta Itämeren tilaan. Tätä kirjoittaessani valmistaudumme juhlimaan projektin viimeistä etappia tämän vuoden kesäkuussa Pietarissa.

Yksikseen ei kukaan voi Itämerta pelastaa. John Nurminen Säätiö tekee yhteistyötä kaikkien Itämeren alueen valtioiden ja muiden merkittävien Itämeri-toimijoiden kanssa. Roolimme ja lisäarvomme tulee siitä, että voimme toimia sillanrakentajana yksityisen ja julkisen sektorin välillä ja siten katalysoida innovatiivisia, nopeavaikutteisia ja tehokkaita suojelutoimia.

Uusia aluevaltauksia merihistorian puolella

Viime vuosi oli energinen ja toimelias vuosi myös säätiön kulttuuripuolella. Tiedonjulkistajan rooli – merihistorian ja merellisen kulttuurin popularisointi – on jatkossakin kulttuuritoimintamme ytimessä. Merihis-



toriallisesti arvokkaasta aineistosta ei ole pulaa ja monta tarinaa on vielä kertomatta. Ideoita riittää: muun muassa saaristolaiselämän ja luotsauksen aihepiiri sekä jatko *Kustaa III ja suuri merisota* -teoksen aloittamalle merisotateemalle ovat nousseet esiin.

Säätiön käytössä on harvinaisen kattava karttakoelma erityisesti Itämeren alueelta. Vuonna 2010 aloimme valmistella vuonna 2013 julkaistavaa suurteosta maailmankartan kulttuurihistoriasta. Jatkamme tässäkin projektissa jo vuosia kestänyttä läheistä ja hyvää yhteistyötä kansainvälisten kirjasto- ja museokumppaneidemme kanssa.

Merihistoriapuolella pyrimme jatkuvasti uudistumaan ja laajentamaan perspektiiviämme. Mietimme, miten voisimme hyödyntää sähköisen viestinnän mahdollisuuksia esimerkiksi kokoelmien esittelyssä ja julkaisuapuolella. Jatkuvan uudistumisen vauhdittamiseksi olemme kopioineet säätiön Puhdas Itämeri -hankkeista merihistorian puolelle neuvonantajryhmäkäytännön, jolta uskomme saavamme asiantuntevasta ja opastusta näissä asioissa.

Tämän päivän ympäristöteot luovat pohjan tulevaisuuden merensuojelutyölle

Puhdas Itämeri -hankkeiden tavoite on saattaa Itämeri niin hyvään kuntoon, että työmme tulee tarpeettomaksi. Toivon että näin kävisi, mutta olen myös realistinen. Ympäristötyö jatkuu vielä vuosikymmeniä. Siinä riittää sarkaa myös tuleville sukupolville. Meidän vastuullamme on taata, että tulevien sukupolvien työllä on mahdollisuus onnistua.

Jatkamme työtä jätevedenpuhdistamoilla. Pidämme silmät ja korvat auki ja olemme valmiit lähtemään myös uudenlaisiin projekteihin sillä edellytyksellä, että ne täyttävät Puhdas Itämeri -hankkeille asetetut kriteerit mitattavasta, kustannustehokkaasta ja tuloksetta toiminnasta. Lähivuosina erityisesti Valko-Venäjän jätevedet kiinnostavat. Tässä vuosikerto-

muksessa kerromme myös, miten olemme edenneet öljyonnettomuuden ennaltaehkäisyyn suunnatussa Tankkeriturva-hankkeessa. Olemme hyvällä yhteistyöllä onnistuneet mobilisoimaan merenkulun avaintoimijat puhaltamaan yhteen hiileen tässä tärkeässä projektissa.

Haluan kiittää niitä monia julkisen ja yksityisen sektorin edustajia, jotka ovat vapaaehtoispuhjalta tukeneet säätiön toimintaa ja antaneet asiantuntijaverkostonsa käyttöömme. Erityiskiitokset tuesta ja kumppanuudesta haluan osoittaa ympäristöministeriölle, joka on ollut hankkeidemme julkisena rahoittajana jo vuosia. Samoin liikenne- ja viestintäministeriö on ollut avainroolissa Tankkeriturva-hankkeessa.

Haluaisin myös lausua kiitoksen niille monille Puhdas Itämeri -hankkeen tukijoille, joita ilman lahjoitusvaroin rahoitettava ympäristötyömme ei olisi mahdollista. Suurlahjoittajista esimerkiksi Fortumin, Nokian ja Sanoman panos on ollut toimintamme jatkuvuuden kannalta äärimmäisen tärkeä. Nämä yritykset ovat tukeneet työtämme alusta lähtien. Samalla muistamme, että jokainen euro on tärkeä ja pienetkin lahjoitukset arvokkaita. Yksityisten henkilöiden kertalahjoitukset ja merkkipäivalahjoitukset sekä yritysten lahjoittama työpanos vievät työtämme eteenpäin joka päivä.

Kiitän säätiön monia yhteistyökumppaneita ja ystäviä niin merihistorian kuin meriympäristönkin parissa. Kiitän myös säätiön hallitusta hienosta ja aktiivisesta työpanoksesta sekä säätiön asiamiestä Erik Baskia tuloksellisesta toiminnasta.

Navigoimme täysin purjein kohti puhtaampaa Itämeriä ja säätiön 20-vuotisjuhlavuotta 2012.

Helsingissä, huhtikuussa 2011

*Merenkulkuneuvos Juha Nurminen*

Hallituksen puheenjohtaja

John Nurmisen Säätiö



## ASIAMIEHEN ALKUSANAT



John Nurmisen Säätiön molemmat toimintalinjat ovat kasvaneet ja kansainvälistyneet valtavasti viimeisten viiden vuoden aikana. Julkaisemme nyt ensimmäistä kertaa säätiön toiminnan kuvauksen ja vuosikertomuksen yhdistettynä. Toivomme, että tämä julkaisu palvelee kaikkia sidosryhmiämme. Tarkoitus on kuvata kattavasti toimintaamme ja kertoa, mitä olemme vuoden mittaan saaneet aikaiseksi.

Vuosikertomuksen lopussa on esitetty vuoden 2010 tilinpäätöstiedot. Säätiön toiminta on järjestetty siten, että Puhdas Itämeri -hankkeet toimivat omakatteisena rahastona, jota käsitellään säätiön kirjanpidossa erikseen. Lahjoitukset ohjataan Puhdas Meri II -nimiseen rahastoomme, josta kaikki Puhdas Itämeri -hankkeet rahoitetaan. Tällä järjestelyllä taataan se, ettei lahjoituksilla rahoiteta muuta John Nurmisen Säätiön toimintaa.

Merihistorian toimintalinja rahoitetaan näyttelyiden lipputuotoilla, julkaisutoiminnan tuotoilla sekä säätiön sijoitustoiminnan tuotoilla.

### Merihistoria

Säätiön merihistoriaan liittyvä toiminta laadukkaiden näyttelyiden järjestäjänä ja julkaisujen tuottajana on kansainvälisestikin tunnettua. Meillä on hyvät suhteet erityisesti Itämeren alueen merimuseoihin. Tästä on ollut meille suurta hyötyä näyttelyitä järjestettäessä ja julkaisujen kuvituksessa. Esimerkiksi *Kustaa III ja suuri merisota* -teoksessa yhteistyötä tehtiin erityisesti Pietarin ja Tukholman merimuseoiden kanssa.

Säätiön merihistorialliset kokoelmat ovat osaksi esillä Pasilassa Huolintatalossa ja niihin tutustuu vuosittain satoja merihistoriasta kiinnostuneita. Huolintatalosta on tullut monelle seuralle ja ryhmälle mieluisa kokoustila ja merihistoriallinen nähtävyys. Kokoelmiamme esiteltiin myös näyttelyssä Helsingin kirjamesseilla 2010, missä vieraili noin 80 000 kävijää.

Vuonna 2010 julkaisimme kaksi uutta kirjaa. Tuija Peltomaan syyskuussa julkaistu Adolf Bockin elämäkerta herätti suurta kiinnostusta suomalaisen meritaiteen ystävien parissa. Vuosi huipentui *Kustaa III ja suuri merisota* -kirjan julkistustilaisuuteen joulukuun alussa. Kirja oli meille jännittävä uusi aluevaltaus, sillä se oli ensimmäinen säätiön kustantama merisotaa käsittelevä kirja. Tämän lisäksi *Ultima Thule* -teos julkaistiin saksaksi, espanjaksi ja norjaksi. National Geographic julkaisi uuden painoksen *Mare Balticumista* saksaksi. Vilkkaasta vuodesta huolimatta säätiön kustannustoiminnan tuotot laskivat edelliseen vuoteen verrattuna.

Keväällä 2010 aloitettiin myös yhteistyö Nokian kanssa tavoitteena luoda mielenkiintoinen älypuhelimien ladattava peli, jossa hyödynnetään säätiön kartta-asiantuntemusta ja kokoelmia. Peli ilmestyy vuoden 2011 aikana nimellä Extreme North.

## Puhdas Itämeri -hankkeet

Puhdas Itämeri -hankkeissa periaattemme on kohdistaa varat konkreettisiin toimiin, joissa yhdellä eurolla saadaan aikaan mahdollisimman suuri ympäristövaikeus. Toimimme kahdella saralla Itämeren tilan parantamiseksi. Pyrimme vähentämään rehevöitymistä, joka on Itämeren suurin ongelma. Lisäksi toimimme öljyonnettomuuden ehkäisemiseksi, sillä öljykatastrofi on suurin uhka Itämeren herkälle ja haavoittuvalle ekosysteemille. Hankkeissa tehdään yhteistyötä lukuisten yhteistyökumppaneiden kanssa ja pyritään mahdollisimman tehokkaasti yhdistämään julkisen ja yksityisen sektorin asiantuntemusta ja resursseja. Säätiöllä on hankkeissa projektinjohto- ja vetovastuu.

Hankkeissamme on oltava mitattavat tavoitteet. Tankkeriturva-hankkeessa luodaan ENSI-navigointipalvelu, jolla pienennetään öljyonnettomuuden riskiä ja parannetaan meriliikenteen turvallisuutta. Säätiön rehevöitymiseen liittyvien hankkeiden tavoitteena on Itämeren vuotuisen fosforikuorman pienentäminen 2 500 fosforitonnilta. Nyt käynnissä olevilla projekteilla vähennetään päästöjä noin 1 600 fosforitonnilta, joten tavoitteestamme puuttuu siis noin 900 fosforitonnia. Toimintaa on tällä hetkellä yhteensä yhdeksän kaupungin vesilaitoksissa viidessä maassa. Tavoitteen saavuttamiseksi keräämme edelleen varoja yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä. Periaatteenamme on, että säätiön sitoumuksien ei tule ylittää kerättyjen varojen määrää. Varainhankinta määrittää, missä aikataulussa pääsemme tavoitteisiimme.

Huoli Itämerestä ja sen tilasta on näkynyt Puhdas Itämeri -hankkeissa sekä rahalahjoituksina että lahjoitettuna työnä ja palveluina. Rahalahjoituksia olemme saaneet vuosina 2005–2010 yhteensä 6,7 MEUR. Viime vuonna rahalahjoituksia saatiin 900 000 euroa. Yritysten meille lahjoittama työpanos, palvelut ja esimerkiksi Sanoman meille lahjoittama mediatila on säätiön mittakaavassa merkittävää. Tämän tyyppinen

tuki on kasvanut vuosi vuodelta. Tämänkin vuosikertomuksen painaminen on ollut mahdollista Edita Priman antaman tuen turvin.

Säätiön tuloslaskelma ei siis anna täydellistä kuvaa toiminnan koosta. Olemme arvioineet, että viime vuonna lahjoitettujen palveluiden ja työn arvo ylitti saadun rahallisen tuen. Tämän lisäksi säätiön EU-rahoitteisessa hankkeessa vain osa kuluista kiertää säätiön kautta, eli koko projektin laajuus ei tämänkään hankkeen osalta näy tilinpäätöksessämme.

Säätiö on viidessä vuodessa kyennyt nousemaan merkittäväksi ympäristötoimijaksi. Säätiön tunnetuksi tekemisessä keskeinen merkitys on ollut erityisesti Sanoman tuella. Vuonna 2010 Puhdas Itämeri -hankkeita alusta lähtien tukenut Sanoma teki säätiölle merkittävän rahalahjoituksen sekä suurimman hankkeille koskaan annetun mediatilalahjoituksen.

Puhdas Itämeri -hankkeilla oli vuonna 2010 neljä suurtukijaa, kahdeksan pääyhteistyökumppania, 20 avaintukijaa sekä lukuisia muita yksityisiä ja yritystukijoita. Tässä vuosikertomuksessamme on mukana tukijoitamme, jotka kertovat motivaatiostaan olla mukana työssämme. Kiitämme kaikkia lahjoittajia siitä, että olemme voineet avullanne tehdä mitattavaa ja konkreettista työtä hankkeissamme.

Säätiö on pieni asiantuntijaorganisaatio, jossa jokaisen työpanos on tärkeä. Kiitos kuluneesta vuodesta kuuluu kaikille, erityisesti toimintalinjojen vetäjille: merihistorian Maria Grönroosille, rehevöitymishankkeita alusta lähtien luotsanneelle Marjukka Porvarille, sekä vuoden työpanoksen meille lahjoittaneelle Tankkeriturva-hankkeen johtajalle Pekka Laaksoselle.

*Erik Båsk*

Asiamies

John Nurmisen Säätiö



# VUOSI 2010 PÄHKINÄNKUORESSA

---

## MERIHISTORIA

---

### Näyttelytoiminta

Säätiö osallistui lokakuussa 2010 Helsingin kirjamesuille, minkä yhteydessä järjestettiin myös Adolf Bockin maalauksia esittelevä näyttely.

Aloitettiin yhteistyö Nokian kanssa Koillisväylän historiaa esittelevän älypuhelinpelin tuottamiseksi. *Extreme North* -peli ilmestyy vuoden 2011 aikana.

### Julkaisutoiminta

Tuija Peltomaan *Adolf Bock – Merimaalari/Marinmålaren* julkaistiin Huolintatalolla ja Akateemisessa kirjakaupassa syyskuussa 2010. Painos 2000 kpl.

Raoul Johnssonin *Kustaa III ja suuri merisota – Taistelut Suomenlahdella 1788–1790* julkaistiin Huolintatalolla joulukuussa 2010. Painos 2500 kpl.

Vuoden 2010 aikana *Ultima Thulesta* (2001) ilmestyivät saksan-, espanjan- ja norjankieliset painokset. Myös *Mare Balticum* (1995) ilmestyi uutena saksankielisenä painoksena.

### Kokoelmat

Karttakokoelmaa täydennettiin ensimmäisellä painetulla Pohjolan kartalla. Taidekokoelmaa täydennettiin hankkimalla Adolf Bockin meriaiheinen maalaus.

John Nurmisen Säätiön kokoelmien inventointi ja karttojen siirtäminen uusiin arkistolaatikostoihin aloitettiin lokakuussa 2010. Tehtävää varten palkattiin maisterivaiheen yliopistoharjoittelija. Inventointi jatkuu vuoden 2011 aikana.

### Muu toiminta

Vuoden 2010 aikana julkaistiin kolme säätiön toimintaa esittelevää *JNS-Uutiset* -lehteä sekä uutusteosta *Kustaa III ja suuri merisota* esittelevä ennakkomyyntiesite. *JNS-Uutiset* -lehden ja esitteen painosmäärät olivat 4000 kpl.

Säätiö tuki Thure Malmbergin merihistoriallisia kokoelmia 1 600 eurolla ja Ehrensvärd-seuran *Lodbrok*-laivapienoismallin entisöintiä 3 050 eurolla.

### Juha Nurmisen merenkulkuneuvos – jo kolmannessa polvessa

Tasavallan presidentti myönsi John Nurmisen Säätiön hallituksen puheenjohtaja KTM Juha Nurmiselle merenkulkuneuvoksen arvonimen 26.11.2010.

Juha Nurminen on kerännyt Suomen suurimman yksityisen Itämeriaiheisen karttakokoelman, merkittävän määrän arktisen alueen ja maailman karttoja sekä laajan merenkulkuun liittyvän kirjaston. Suurin osa Juha Nurmisen kokoelmista on lahjoitettu tai deponoitu John Nurmisen Säätiön käyttöön.

---

## MERIYMPÄRISTÖ

---

### Rehevöitymishankkeet

Pietarin Lounaiselle puhdistamolle toimitettiin viimeiset puuttuvat laitteet toukokuussa 2010. Hankkeen lopputarkastus tehtiin marraskuussa 2010. Pietarin Pohjoiselle puhdistamolle tehtiin vuoden 2010 alku-puoliskolla tekninen selvitys fosforinpoiston tehostamisesta. Laitetoimitukset ja asennukset saatiin päätökseen keväällä 2011.

Luoteis-Venäjällä sijaitsevan Hatsinan vesilaitoksen kanssa allekirjoitettiin helmikuussa 2010 aiesopimus fosforinpoiston tehostamisesta kaupungin jäteveden-puhdistamolla Hatsinassa tehtiin yhdessä SIDAn (Swedish International Development Co-operation Agency) kanssa esiselvitys ravinteiden poiston tehostamisesta.

Viipurin vesilaitoksen kanssa allekirjoitettiin kesäkuussa 2010 aiesopimus fosforinpoiston tehostamisesta sekä toteutus sopimus puhdistamon fosforinpoistokokeista. Säätiö toimitti fosforinpoistokokeisiin tarvittavan syötösäiliön sekä mittalaitteet puhdistamolle elokuussa 2010, minkä jälkeen käynnistettiin Suomen ympäristö-ministeriön rahoittama koetoiminta.

Säätiö teetti touko–marraskuun 2010 aikana tekniset selvityksen fosforinpoiston tehostamisesta Brestin, Jurmalan, Gdanskin, Szczecin ja Kohtla-Järven puhdistamoilla osana PURE-hanketta. Riian vesilaitoksella toteutettiin fosforinpoiston tehostamiseen liittyvät hankinnat.

### Tankkeriturva-hanke

Maaliskuussa 2010 reittipilotointia laajennettiin tankkereiden reittisuunnitelmista jäänmurtoon, jolloin jäänmurtajat alkoivat lähettää omia reittipisteitään Neste Oilin tankkereille.

Toukokuussa säätiö järjesti Tankkeriturva-työpajan, jossa keskityttiin tankkereiden käyttöön tulevan ENSI-portaalin sisältöön ja tietojen esittämistapoihin. Työpajaan

osallistui palvelun tulevia käyttäjiä, sisällöntuottajia sekä teknisiä asiantuntijoita, yhteensä noin 20 henkeä. Gapgemini lahjoitti työpajan suunnittelun ja vetämisen säätiölle.

Kesäkuussa 2010 Tankkeriturva-hankkeen pääyhteistyökumppanit (John Nurmisen Säätiö, Liikennevirasto, Liikenteen turvallisuusvirasto ja Neste Oil) allekirjoittivat sitoumuksen hankkeen toteuttamisesta.

ENSI-portaalin käyttöliittymän suunnittelu aloitettiin syksyllä ja suunnittelutoimistoksi valittiin Adage. Adage lahjoittaa suunnittelutyön hankkeelle.

### Puhdas Itämeri -hankkeiden varainhankinta ja viestintä

Helmikuussa 2010 säätiö järjesti yhdessä Helsingin ja Turun kaupunkien kanssa ”Challenge for a Healthier Sea” -seminaarin Itämeren alueen kunnallisille vesilaitoksille, satamille ja hankkeiden rahoittajille.

Sanoma-konserni ja John Nurmisen Säätiö solmivat huhtikuussa 2010 kolmivuotisen sopimuksen säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden tukemisesta. Sopimus sisältää medianäkyvyyttä Sanoman eri medioissa. ”Mikään ei ole mahdotonta” -kampanja käynnistyi heinäkuussa 2010.

Elokuussa 2010 järjestettiin ensimmäistä kertaa Club Itämeri Puhdas Itämeri -hankkeiden tukijoille ja sidosryhmille. Tilaisuutta isännöi Sanoma, ja paikalla oli noin 100 vierasta. Puhujina olivat mm. Pietarin vesilaitoksen pääjohtaja Felix Karmazinov ja ympäristöministeri Paula Lehtomäki.

Säätiö uudisti verkkosivunsa ja sähköisen lahjoitusalus-tansa vuoden 2010 aikana.

Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeille kerättiin noin 900 000 euroa vuoden aikana. Lisäksi säätiön arvion mukaan yhteistyökumppaneiden lahjoittaman työpä-noksen arvo ylitti rahalahjoitusten arvon vuonna 2010.





## JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

### HALLITUS

Juha Nurminen, pj. Jouko Lönnqvist, vpj.  
Sari Baldauf, Peter Fagernäs, Juhani Kaskeala, Sirpa Ojala, Kari Raivio, Veli Sundbäck

Erik Båsk, asiamies  
Tuula Putkinen, viestintäpäällikkö

### MERIHISTORIA

Maria Grönroos, johtaja, Merihistoria  
Sofia Silvo, harjoittelija  
Marja-Liisa Suopanki, arkisto

### MERIYMPÄRISTÖ

Marjukka Porvari, johtaja, Rehevöityminen  
Elena Kaskelainen, projektipäällikkö, Rehevöityminen  
Tuuli Ojala, projektipäällikkö, Rehevöityminen  
Pekka Laaksonen, johtaja, Tankkeriturva  
Jussi Tuormala, projektipäällikkö, Tankkeriturva  
Maija Salmiovirta, projektikoordinaattori, Tankkeriturva  
Miina Mäki (äitiyslomalla)

### NÄYTTELYT

### JULKAISUT

### KOKOELMAT

Neuvonantajaryhmä – Merihistoria  
*aloittanut toimintansa 2011*

Juha Nurminen, JNS, pj.  
Anna-Mari Arrakoski-Engardt, Akateeminen kirjakauppa  
Riitta Kaivosoja, OPM  
Juhani Kostet, Museovirasto  
Markku Löytönen, Helsingin yliopisto  
Henrik Meinander, Helsingin yliopisto  
Marjo Nurminen, tietokirjailija  
Klaus Oesch, Futuria Oy  
Esko Rahikainen, Kansalliskirjasto

Maria Grönroos, JNS  
Erik Båsk, JNS

### REHEVÖITYMINEN

### TANKKERITURVA

Neuvonantajaryhmä  
– Rehevöityminen

Veli Sundbäck, pj.  
Jaakko Henttonen, EBRD  
Lea Kauppi, SYKE  
Jari Luoto, UM  
Juhani Lönnroth  
Liisa Rohweder, WWF  
Timo Tanninen, YM  
Johnny Åkerholm, NIB

Juha Nurminen, JNS  
Marjukka Porvari, JNS  
Erik Båsk, JNS  
Tuuli Ojala, JNS

Neuvonantajaryhmä  
– Tankkeriturva

Juhani Kaskeala, pj.  
Matti Aaltonen, Liikennevirasto  
Osmo Kammonen, Neste Oil  
Matti Möttönen, Rajavartiolaitos  
Juha Rannikko, Merivoimat  
Tuomas Routa, Trafi  
Pekka Valjus

Juha Nurminen, JNS  
Pekka Laaksonen, JNS  
Erik Båsk, JNS  
Maija Salmiovirta, JNS

John Nurmisen Säätiön organisaatio. Neuvonantajaryhmien jäsenet ovat mukana säätiön työssä vapaaehtoispuhjalta. He tukevat säätiön toimintaa antamalla aikaansa ja asiantuntijaverkostonsa säätiön käyttöön.

## JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN HALLITUS JA HENKILÖKUNTA

---

John Nurmisen Säätiön toiminnasta vastaa hallitus. Hallitus määrittelee säätiön hankkeet ja projektit sekä asettaa näille tavoitteet ja aikataulut. Lisäksi hallitus päättää, mitkä julkaisut, näyttelyt ja ympäristöhankkeet toteutetaan, ja seuraa aktiivisesti sekä ohjaa ja valvoo säännöllisesti hankkeiden ja projektien toteutumista. Hallitus myös seuraa tilinpäätöslukuja ja tutustuu tilintarkastajan lausuntoihin. Hallitus kokoontui kahdeksan kertaa vuonna 2010. Hallituksen puheenjohtajana toimii Juha Nurminen. Säätiön toimintaa johtaa asiamies Erik Båsk. Säätiön merihistoriaan liittyvissä tehtävissä työskentelee kaksi ja Puhdas Itämeri -hankkeiden parissa kuusi henkilöä. Lisäksi säätiöön palkattiin viestintäpäällikkö Tuula Putkinen keväällä 2010.

Maria Grönroos tuli säätiöön vuonna 2006 työskentelemään Pohjolan kartan historia -näyttelyyn Helsingin kaupunginmuseon Sederholmin taloon. Nykyään hän vastaa säätiön merihistorian toimintalinjasta. Marja-Liisa Suopanki vastaa säätiön arkistosta. Vuonna 2010 merihistorian toimintalinjalle palkattiin osa-aikainen harjoittelija Sofia Silvo.

Puhdas Itämeri -hankkeiden kuudesta työntekijästä kolme työskentelee rehevöitymishankkeissa, kolme Tankkeriturva-hankkeessa.

Säätiön rehevöitymishankkeiden parissa työskentelee kolme asiantuntijaa. Hankkeita johtaa Marjukka Porvari, joka on ollut säätiön palveluksessa vuodesta 2005 lähtien. Hän on koulutukseltaan ympäristöekonomisti, ja on aikaisemmin työskennellyt Suomen ympäristökeskuksessa. Lisäksi säätiön EU-hankkeessa työskentelevät vedenpuhdistusinsinööri Elena Kaskeinen ja Tuuli Ojala, joka on koulutukseltaan limnologi ja venäjän kielen maisteri.

Säätiön Tankkeriturva-hankkeen parissa työskentelee kolme henkilöä osa-aikaisesti. Hankkeen nykyinen vetäjä Pekka Laaksonen otti yhteyttä säätiöön keväällä 2008, ja tarjosi vuoden työpanostaan säätiölle ilmaiseksi. Työksi säätiössä muodostui Tankkeriturva-hankkeen kartoittaminen yhdessä merenkulun eri toimijoiden kanssa. Nykyisin Pekka Laaksonen johtaa säätiön Tankkeriturva-tiimiä. Vuonna 2010 Pekka Laaksonen lisäksi hankkeessa työskentelivät projektipäällikkö Jussi Tuurnala ja projektikoordinaattori Maija Salmiovirta.

Puhdas Itämeri -rehevöitymishankkeille perustettiin neuvonantajaryhmä vuonna 2010. Se kokoontui kolme kertaa vuoden aikana. Ryhmän tarkoituksena on tukea säätiön hankkeiden edistymistä sekä edistää tiedonvaihtoa rehevöitymisongelman parissa toimivien keskeisten tahojen välillä. Ryhmässä on mukana Suomen Ympäristökeskuksen, ulkoasiainministeriön, ympäristöministeriön, WWF:n ja rahoituslaitosten edustajia. Ryhmän puheenjohtajana toimii Veli Sundbäck.

Tankkeriturva-hankkeen etenemistä tukee niin ikään erillinen neuvonantajaryhmä, jonka puheenjohtajana toimii Juhani Kaskeala. Mukana ovat myös Liikenneviraston meriosasto, Neste Oil, Rajavartiolaitos, Merivoimat ja Liikenteen turvallisuusvirasto. Ryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2010 aikana.

Merihistorian neuvonantajaryhmä aloitti toimintansa alkuvuonna 2011.



## JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN HALLITUS



Merenkulkuneuvos  
Juha Nurminen  
Hallituksen puheenjohtaja



Professori Jouko Lönnqvist  
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos  
Hallituksen varapuheenjohtaja



KTM Sari Baldauf



Toimitusjohtaja Peter Fagernäs



Amiraali Juhani Kaskeala



Sirpa Ojala  
Toimitusjohtaja, Digita  
President for Nordics and Baltics,  
TDF Group



Kansleri Kari Raivio



OTK Veli Sundbäck

## JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN HENKILÖKUNTA



Vasemmalta: rehevöitymishankkeissa työskentelevät Elena Kaskelainen, Tuuli Ojala ja hankkeita johtava Marjukka Porvari. Keskellä asiamies Erik Båsk ja viestintäpäällikkö Tuula Putkinen. Oikealta: merihistorian harjoittelija Sofia Silvo ja toimintalinjan johtaja Maria Grönroos. Heidän vieressään Tankkeriturva-hanketta johtava Pekka Laaksonen ja hankkeen projektikoordinaattori Maija Salmiovirta.

Kuvattu *Inkeri Nurminen I:n* kapteeninsalongissa.



CARTE DE LA  
**MER BALTIQUE,**  
 Contenant les  
 BANCs, ISLES ET COSTES  
 Comprises entre  
 L'ISLE DE ZELANDE  
 et l'Extremité du  
 GOLFE DE FINLANDE.



Prix. Cinquante Sol.







GOLFE DE FINLANDE.

INGRIE

E S T E N.

GOLFE

DE

LIVONIE

CURLANDE

SAMOGITIE

A Nouveau Canal  
 B Ancien Canal  
 Les Chiffres A et B  
 jus qu'à la ville marquent les  
 Pieds d'eau de haute mer  
 Les autres marquent les hauteurs  
 d'eau

Carte de la  
 RADE de DANTZIK  
 et de ses Environs  
 Echelle de 1000 Toises

FRISCH NERUNG.

DANTZIK

Echelle de Lieues d'Allemagne.





Edellinen aukeama: Merikortti Itämeren alueesta vuodelta 1815. Kartan on laatinut ranskalainen hydrografi Jacques-Nicolas Bellin Ranskan meriministeriölle. Normaalin liljan sijaan kompassiruuksua koristaa Ranskan suuren vallankumouspuolueen jakobiinien punainen myssy.

Vuonna 1892 rakennetun ja John Nurminen Oy:n laivastoon kuuluneen *s/s Inkeri Nurminen I:n* kapteeninsalonki on säätiön merianttiikkikokoelman helmi. Höyrylaivatunnelmaa henkivä salonki toimii neuvottelutilana Pasilan Huolintatalossa.

## MERIHISTORIAN TOIMINTALINJA

### KOKOELMAT, NÄYTTELY- JA JULKAISUTOIMINTA

John Nurmisen Säätiön merihistoriaan painottuva kulttuuritoiminta on keskittynyt merenkulun, löytöretkeilyn ja kartografian historiaan, ja näiden tunnetuksi tekemiseen. Toiminnan pohjana ovat säätiön meritaide-, merianttiikki- ja antiikkikarttakokoelmat. Säätiö kustantaa julkaisuja, järjestää näyttelyitä ja lainaa aineistoaan näyttelyihin. Säätiö ei jaa apurahoja, mutta tukee harkintansa mukaan merihistoriallisia hankkeita. Merihistorian toimintalinja rahoitetaan pääsylippu- ja sponsorituotoilla sekä julkaisutoiminnan ja säätiön sijoitustoiminnan tuotoilla.

#### Kokoelmat

Säätiön toiminnan pohjana ovat John Nurminen Oy:hyn vuosien varrella kerätyt kokoelmat meritaiteesta, antiikkikartoista ja merianttiikista. Merenkulku-neuvos Matti Nurminen aloitti kokoelmien keräämisen 1930-luvulla varustamona toimineessa perheyhtiössä. Hän hankki Pariisista antiikkikarttakokoelman ensimmäiset, Suomen aluevesiä kuvaavat merikartat vuodelta 1764. Säätiön nykyinen hallituksen puheenjohtaja Juha Nurminen on isänsä tavoin täydentänyt kokoelmia yli 30 vuoden ajan. Osa hänen yksityiskokoelmistaan on deponoitu säätiön käyttöön. Säätiö ylläpitää ja kartuttaa kokoelmiaan hankkimalla myös uutta esineistöä ja vastaanottamalla lahjoituksia.



John Nurmisen Säätiön kokoelmia on esillä Huolintatalossa sijaitsevassa museossa. Näytteillä on muun muassa säätiön pienoismallikokoelman helmiä.

John Nurmisen Säätiön museotilat ja pysyvä näyttely sijaitsevat Huolintatalossa Helsingin Länsi-Pasilassa. Näytteillä on laivojen pienoismalleja ja merenkulkuun liittyviä käyttöesineitä sekä purje- että höyrylaivakaudelta. Esillä on myös antiikkikarttoja ja meritaidetta. Säätiön kokoelmia esitellään Huolintatalossa tilauksesta ryhmille. Kokoelmat ovat lisäksi olleet esillä useissa teemaltaan vaihtelevissa näyttelyissä, joita on täydennetty monien suomalaisten ja eurooppalaisten museoiden lainaamalla esineillä. Vuosittain kokoelmiin käy tutustumassa satoja ihmisiä.





John Nurmisen Säätiöllä on useita laivapienoismalleja myös John Nurminen Oy:n laivaperheestä. Lastihöyrylaiva *Inkeri Nurminen II* oli yksi Suomen suurimmista kuivalastialuksista ja se kuului Nurmisen laivastoon 1954–1967. Alus kulki Suomen ja Pohjois-Afrikan välisessä liikenteessä. *Inkeri Nurminen II* oli yhtiön viimeisin myyty alus kun varustamotoiminta lakkautettiin 1960-luvun lopussa.

### Meritaide

Säätiön meritaidekokoelmaan kuuluu maalauksia, grafiikkaa ja veistoksia. Kokoelman suomalaisia taiteilijoita ovat muun muassa Akseli Gallen-Kallela, Björn Landström, Lasse Malmund ja Henrik Tikkanen. Suomessa vuosisadan alussa vaikuttaneen saksalaisen professori Adolf Bockin meri- ja laivamaalauksia on kokoelmassa useita. Kaikkiaan meritaidekokoelmassa on noin 150 teosta.

### Meriantiikki

Meriantiikkikokoelmaan kuuluu lukuisa joukko merenkulkukojeita ja -laitteita, laivojen pienoismalleja, merenkulkijoiden työkaluja ja käyttöesineitä sekä

purje- että höyrylaivakaudelta. Meriantiikkikokoelman harvinaisuus on *s/s Inkeri Nurminen I:n* kokonainen kapteeninsalonki vuodelta 1892, joka on pystytetty Huolintataloon ja toimii nykyisin kokoushuoneena.

Säätiöllä on myös merihistoriallisesti arvokas laivojen pienoismallikokoelma, jossa on laivoja viikinkialuksista 1800-luvun polaarialuksiin. Pienoismallit on rakennettu merenkulkumuseoiden valvonnassa.

### Antiikkikartat

Säätiön antiikkikarttakokoelmassa on aarteita 1400-luvun maailmankartoista 1700-luvun Itämeren merikortteihin. Karttakokoelmassa on nykyisin kaiken



Merianttiikkikokoelma käsittää erilaisia navigointiin ja merenkulkuun liittyviä esineitä. Messingistä ja puusta valmistettu kompassikaappi sijoitettiin aluksen komentosillalle niin, että ruorimies näki pitää sen avulla suuntaa. Punaisen ja vihreän rautapallon avulla kompensoitiin aluksen rautarakenteiden synnyttämää eksymää.

Akseli Gallen-Kallelan *Uljas Rauman satamassa* (1905) on yksi tärkeimmistä meritaidekokoelman teoksista. Tarina kertoo, että taiteilija maalasi taulun kiitoksena merenkulkuneuvos John Nurmiselle, joka oli hoitanut tämän raumalaisen ravitsemusliikkeeseen kertyneen laskun.

kaikkiaan tuhat karttaa, kartastoa, karttapalloa ja harvinaista kirjaa. Näihin sisältyy Itämeren ja Pohjolan alueen meri- ja kaupunkikarttoja sekä arktisia karttoja.

#### Näyttelytoiminta

John Nurmisen Säätiö on järjestänyt perustamisestaan lähtien 13 näyttelyä merenkulun, löytöretkeilyn ja kartografian historiaan sekä meritaiteeseen liittyen. Näyttelyt ovat osaltaan tehneet säätiön kokoelmia tunnetuksi. Laajan kansainvälisen yhteistyön ansiosta niissä on voitu tuoda esille monien maiden meri- ja taidemuseoista, arkistoista ja kirjastoista lainattua esineistöä.

Näyttelyiden tavoite on ollut tuoda esille autenttista, ainutlaatuista esineistöä ja kuvamateriaalia, ja sen kautta tuoda merellinen historia mahdollisimman monen ulottuville. Näyttelyt ovat tavoittaneet paitsi harrastajapiirit myös suuren yleisön.

Säätiö on toteuttanut näyttelyitä usein rinnakkain kirjahankkeiden kanssa. Lähestymistavalla on syvennetty kirjan ja näyttelyn usein hieman eri tavoin painottunutta, mutta yhteistä teemaa. Näyttelyitä on järjestetty säätiön omissa tiloissa Huolintatalossa, sekä muun muassa Helsingin kaupunginmuseon ja Museoviraston tiloissa. *Ultima Thule*-näyttely matkasi lisäksi Tukholman Merihistorialliseen museoon.

## SÄÄTIÖN ARVOSTETUT SUURTEOKSET TEKEVÄT SUOMALAISTA TIETOKIRJAHISTORIAA EUROOPASSA

Säätiön kustannustoiminnan yhtenä tavoitteena on kansainvälinen menestys. Useaa teosta onkin julkaistu monina eri kieliversiona. Jo vuonna 1992 ilmestynyt *Koillisiväylä – Viikingeistä Nordenskiöldiin* julkaistiin kolmella kielellä, suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi ja vuonna 1995 *Mare Balticum – 2000 vuotta Itämeren historiaa* vielä saksaksikin.

Kuitenkin vasta *Meritie – Navigoinnin historia* (2007), säätiön 15. merihistoriallinen julkaisu, toi mukanaan kansainvälisen menestyksen. Tämä suurteos sai heti ilmestyessään Suomessa innostuneen vastaanoton. *Helsingin Sanomat* kirjoitti: ”Huolimatta arvokkaasta ulkoasustaan ja hienosta kuvituksestaan kirja on täyttä luettavaa. Kokonaisuutena kirja on upea ja lahjana täysi kymppi.” (*Helsingin Sanomat* 16.10.2007).

*Meritie* menestyy nyt myös maailmalla. Teos on tähän mennessä julkaistu jo kuudella kielellä: suomeksi, englanniksi, saksaksi, ranskaksi, espanjaksi ja portugaliiksi. Kaikkien kielialueiden (suomi mukaan luettuna) yhteen laskettu painosmäärä on lähes 45 000.

Englanninkielinen painos *The History of Seafaring – Navigating the World’s Oceans* julkaistiin Lontoossa Royal Geographical Societyssa myös lokakuussa 2007. Teos oli samana vuonna esillä Frankfurtin kirjamesseilla, jossa Saksan National Geographic valitsi sen messujen parhaaksi kirjaksi.

Vuonna 2008 *Meritie* ilmestyi saksaksi, espanjaksi ja portugaliksi, ja syksyllä 2009 teos julkaistiin ranskaksi. Saksan- ja ranskankielisten painosten julkaisija on National Geographic. *Meritie* on ollut todellinen best-seller Saksassa, ja se on ollut esillä näyttävästi Pariisin kirjakaupoissa ja merimuseossa.

*Meritie* on ainutlaatuinen esimerkki suomalaisesta kulttuuriviennistä, sillä tällaisen suurelle yleisölle suunnatun tietokirjan saanti ulkomaiseen levitykseen on harvinaista. Suomessa *Meritie* on ollut myyntimenestys – siitä ilmestyi 4. painos lokakuussa 2008.

*Meritien* menestyksen myötä kiinnostus säätiön muita teoksia kohtaan Euroopassa on kasvanut uusintapainosten myötä. Matti Laineman ja Juha Nurmisen kirjoittama *Ultima Thule – Pohjoiset löytöretket* (2001) julkaistiin Iso-Britanniassa vuonna 2009, ja vuoden 2010 aikana olivat vuorossa Saksa, Norja ja Espanja. *Ultima Thule* kertoo Pohjoisten löytöretkien historian 2500 vuoden ajalta.

National Geographic julkaisi *Mare Balticum* -teoksen Saksassa nimellä *Die Ostsee* syksyllä 2010. Teos kuvaa Itämerta vuorovaikutusten merenä, idän ja lännen, etelän ja pohjoisen ristiaallokossa, sekä näyttää miten merenkulku, kauppa, valtapyrkimykset ja tiedonvälitys ovat aluetta muotoilleet. *Mare Balticum* ilmestyy kesäkuussa 2011 myös venäjäksi.

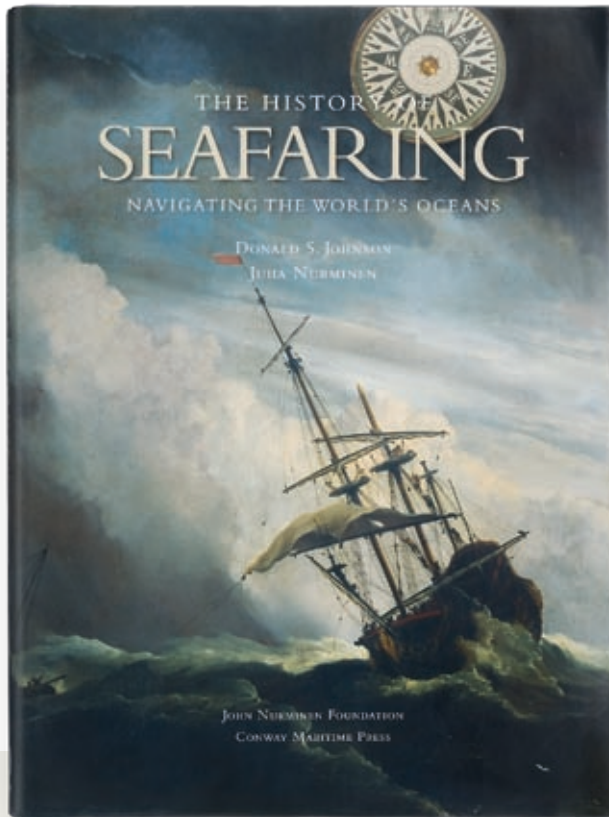
### Julkaisutoiminta

John Nurmisen Säätiö on julkaissut kaikkiaan 21 kirjaa. Julkaisujen tavoitteena on tehdä tunnetuksi merellisen historian aihepiiriä. Teoksissa pyritään yhdistämään tieto- ja taidekirjojen parhaimmat puolet. Kirjojen aineistona ja kuvituksessa käytetään säätiön omia antiikkikartta-, meritaide- ja meriantikkikokoelmia. Teokset ovat yleistajuisia tietokirjoja merenkulusta, kartografiasta, meritaiteesta ja löytöretkistä. Kirjoittajat ovat alansa asiantuntijoita. Teosten valmistelussa on useimmiten toiminut apuna laajempi, eri alojen asiantuntijoista koostuva toimitusneuvosto. Säätiön

hyvät kontaktit kymmeniin kirjastoihin, arkistoihin ja museoihin ympäri maailmaa ovat auttaneet sisältöjen ja kuvituksen koostamisessa.

Kiinnostavan ja yleistajuisen tekstin lisäksi teoksissa on panostettu kuvamaailmaan, visuaalisiin yksityiskohtiin ja painojälkeen. Kirjoissa on kuvituksena ainutlaatuista, myös ennen julkaisematonta kuvamateriaalia maailman museoista ja arkistoista.





Meritien englanninkielinen versio julkaistiin vuonna 2007 Lontoon Royal Geographic Societyssa. Sittenkin teoksesta on ilmestynyt jo kuusi kieliversiota.

#### John Nurmisen Säätiön julkaisemat kirjat:

<i>Kustaa III ja suuri merisota – Taistelut Suomenlahdella 1788–1790 (2010)</i>	suomi
<i>Adolf Bock – Merimaalari/Marinmålaren (2010)</i>	suomi/ruotsi
<i>Muskottisota – Taistelu Itä-Intian Maustesaarista (2009)</i>	suomi
<i>Valo merellä/Ljuset till havs – Suomen majakat/Finlands fyrar 1753–1906 (2009)</i>	suomi/ruotsi
<i>Kuninkaansaari – Akvarellinkeveä saaripäiväkirja kolmelta vuosikymmeneltä (2009)</i>	suomi
<i>Muodonmuutoksia – John Nurminen Oy:n historia vuosilta 1886–2007 (2008)</i>	suomi
<i>Yli maan äären – Magalhãesin kohtalokas purjehdus maailman ympäri (2008)</i>	suomi
<i>Meritie – Navigoinnin historia (2007)</i>	suomi, englantia, espanja, portugali, saksa, ranska
<i>Uljaksen vanavedessä – John Nurmisen kauppahuoneen ja varustamon historiaa 1886–1967 (2006)</i>	suomi
<i>Pohjolan kartan historia – Myyteistä todellisuuteen (2006)</i>	suomi, ruotsi, englantia
<i>Yksipurjehdus maapallon ympäri sekä purjehdus Liberdadeella Brasiliasta Amerikkaan (2005)</i>	suomi
<i>Harmaat laivat – kuusikymmenluvulta vuosituuhannen vaihteeseen (2004)</i>	suomi
<i>Meritaiteen mestareita – merimaalauksia 400 vuoden ajalta (2003)</i>	suomi, ruotsi, saksa
<i>Kuunarilaiva Uljas – omistajat, päälliköt ja matkat (2003)</i>	suomi
<i>Ultima Thule – Pohjoiset löytöretket (2001)</i>	suomi, ruotsi, englantia, saksa, norja, espanja
<i>Taide ja meri – Itämeren merimaalareita (2000)</i>	suomi/ruotsi
<i>Suomenlahden albumi (1999)</i>	suomi/venäjä
<i>Mare Balticum – 2000 vuotta Itämeren historiaa (1995)</i>	suomi, ruotsi, englantia, saksa
<i>Koillisyälyä – Viikingistä Nordenskiöldiin (1992)</i>	suomi, ruotsi, englantia



Helsingin kirjamessuilla 2010 säätiö toi esille kokoelmiinsa kuuluvia Adolf Bockin maalauksia.

## MERIHISTORIAN TOIMINTALINJA VUONNA 2010

### Näyttelyt

John Nurmisen Säätiö järjesti Helsingin kirjamessuilla lokakuun lopussa 2010 osastollaan merimaalari Adolf Bockin teoksia esittelevän näyttelyn. Esillä oli 13 säätiön kokoelmiin kuuluvaa Bockin maalausta. *Kustaa III ja suuri merisota* -teoksen julkaisun yhteydessä Huolintatalossa oli esillä Kustaan sotiin ja 1700-lukuun liittyviä karttoja, atlaksia ja esineistöä. Vuoden aikana säätiön kokoelmia Huolintatalossa esiteltiin lukuisille ryhmille ja yksityishenkilöille.

Vuoden 2010 aikana säätiö teki yhteistyötä Nokian ja Kuuaseman kanssa, joka loi säätiön vanhoihin karttoihin perustuvan älypuhelinsovelluksen. Vuoden 2011 aikana valmistuvassa *Extreme North* -pelissä pelaaja voi tutustua Koillisväylän 400-vuotiseen histo-

riaan, oppia Barentsin ja Nordenskiöldin tekemistä matkoista, ja suunnistaa vanhojen karttojen opastamana tutkimusmatkailijoiden jäljissä.

### Julkaisut

Säätiö julkaisi vuonna 2010 kaksi uutta teosta. Syyskuussa ilmestyi Tuija Peltomaan *Adolf Bock – Merimaalari/Marinmålaren*. Teos kertoo saksalaisen meritaiteen mestarin Adolf Bockin (1890–1968) vaiheikkaasta elämästä ja esittelee hänen monipuolisia maalauksiaan. Taidehistorioitsija Tuija Peltomaa tutki ja kokosi Adolf Bockin elämänvaiheet Saksassa, Ruotsissa ja Suomessa ansiokkaasti yhteen säätiön julkaisemaan teokseen. Suomalaisille meritaiteen ystäville Adolf Bock on



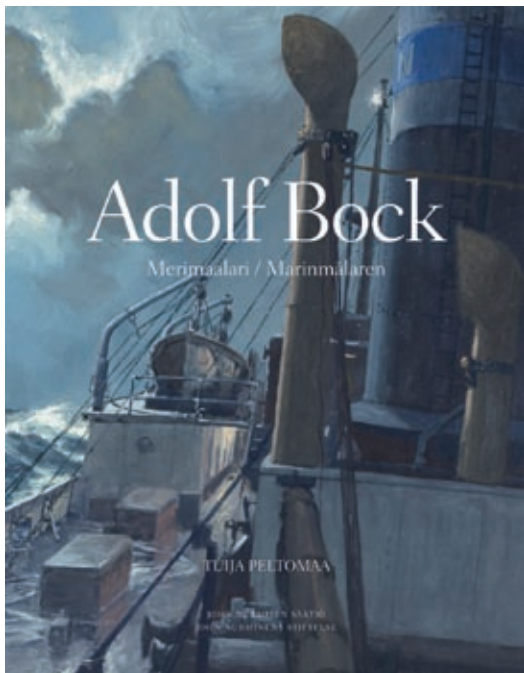
HANNU LINDROOS



HANNU LINDROOS

Tuija Peltomaa ja Juhani Kaskeala Akateemisen kirjakaupan kohtaamispaikalla John Nurmisen Säätiön uutuusteoksen, *Adolf Bock -Merimaalari/Marinmålaren*, julkaisupäivänä 30.9.2010. Säätiön kokoelmista koottu ikkunäyttely oli esillä Akateemisen kirjakaupan Pohjoisesplanadin puoleisessa näyteikkunassa kolmen viikon ajan.





*Adolf Bockin* teoksen kuvamateriaalia etsittäessä säätiöön tuli lähes 150 vastausta suomalaisilta meritaiteen ystävilä.

tuttu nimi, sillä hän maalasi ahkerasti Suomessa. Tästä kertoo myös se, että kun John Nurmisen Säätiö etsintäkuulutti Adolf Bockin teoksia lehdissä keväällä 2010, yhteydenottoja tuli lähes 150.

Lähes 130 henkilön arvovaltainen kutsuvierasjoukko kokoontui John Nurmisen Säätiöön joulukuun 2. päivänä juhlistamaan Raoul Johnssonin *Kustaa III ja suuri merisota – Taistelut Suomenlahdella 1788–1790* -teoksen julkaisua. Kirja on säätiön ensimmäinen merisota-aiheinen teos. Se kertoo Ruotsin ja Venäjän välisestä taistelusta, jolloin Suomenlahdella käytiin sen historian merkittävimmät meritaistelut.

Suomen Kirjasäätiö valitsi 21. huhtikuuta 2010 Tieto-Finlandiastakin kisanneen *Valo merellä – Ljusettill havs* -teoksen vuoden 2009 kauneimpien tietokirjojen joukkoon. Raati totesi valintaperusteissaan, että *Valo merellä* on ”miehekäs kirja, suolan ja meren



*Kustaa III ja suuri merisota* on ensimmäinen säätiön merisota-aiheinen teos.

tuoksuinen” ja sen ”jylhä, pitkänomainen muoto tukee sisältöä”. Seppo Laurellia kiiteltiin perusteellisesta työstä ja Petri Porkolan valokuvia oivaltaviksi. Lisäksi painotyötä ja typografiaa keuhuttiin huolitelluksi.

#### Kokoelmat

John Nurmisen Säätiön kokoelmien inventointi ja karttojen siirtäminen uusiin arkistolaatikostoihin aloitettiin lokakuussa 2010. Tehtävää varten palkattiin maisterivaiheen yliopistoharjoittelija. Inventointi jatkuu vuoden 2011 aikana.

Kokoelmiaan säätiö kartutti vuoden aikana hankkimalla meriaiheista kirjallisuutta ja Adolf Bockin maalauksen.

John Nurmisen Säätiön kokoelmaan hankittiin alkuvuodesta 2010 ensimmäinen painettu Pohjolan



Ensimmäinen painettu Pohjolan kartta on benediktiiniläismunkki Donnus Nicolaus Germanicuksen laatima, ja se on painettu Ulmissa 1486. Kartassa Euroopan eteläosat ovat tunnistettavissa, mutta pohjoisempien osien kuvaamisessa esiintyy vielä puutteita ja virheitä, eikä monia paikkoja pysty edes tunnistamaan. Esimerkiksi Suomen löytäminen kartasta on vaikeaa. Kartassa on kuvattuna ensimmäistä kertaa Grönlanti, tosin maayhteydessä Skandinavian niemimaahan.


kartta. Ensimmäiset hahmotelmat Skandinaviasta kartalle ilmestyivät vasta vuonna 1427 ja ensimmäinen painettu Pohjolan kartta ilmestyi vuonna 1482 Ptolemaios-atlaksessa. Säätiön kokoelmiin saatu kartta on atlaksen toisesta painoksesta vuodelta 1486, ja se on painettu Ulmissa.

Säätiö sai kokoelmiinsa mielenkiintoisen dokumentin suomalaisesta merenkulun historiasta, kun Harri Vehmanen lahjoitti maaliskuussa 2010 isänsä Niilo Vehmasen muistikirjan John Nurmisen Säätiölle. Niilo Olavi Vehmanen (1907–1970) teki pitkän uran suomalaisilla laivoilla. Hän toimi muun muassa John Nurminen Oy:n höyryalus *Kontion* (myöh. *Inkeri Nurminen*) konepäällikkönä vuosina 1940–1948.

Saaristofregatin pienoismallin kunnostaminen

Viaporin linnoituksen perustajan, sotamarsalkka kreivi Augustin Ehrensvärdin syntymästä tuli kuluneeksi 300 vuotta lokakuun 25. päivänä vuonna 2010. Juhlavuoden kunniaksi John Nurmisen Säätiö osallistui Ehrensvärd-seuran *Lodbrok*-nimisen saaristofregatin pienoismallin kunnostamiseen.

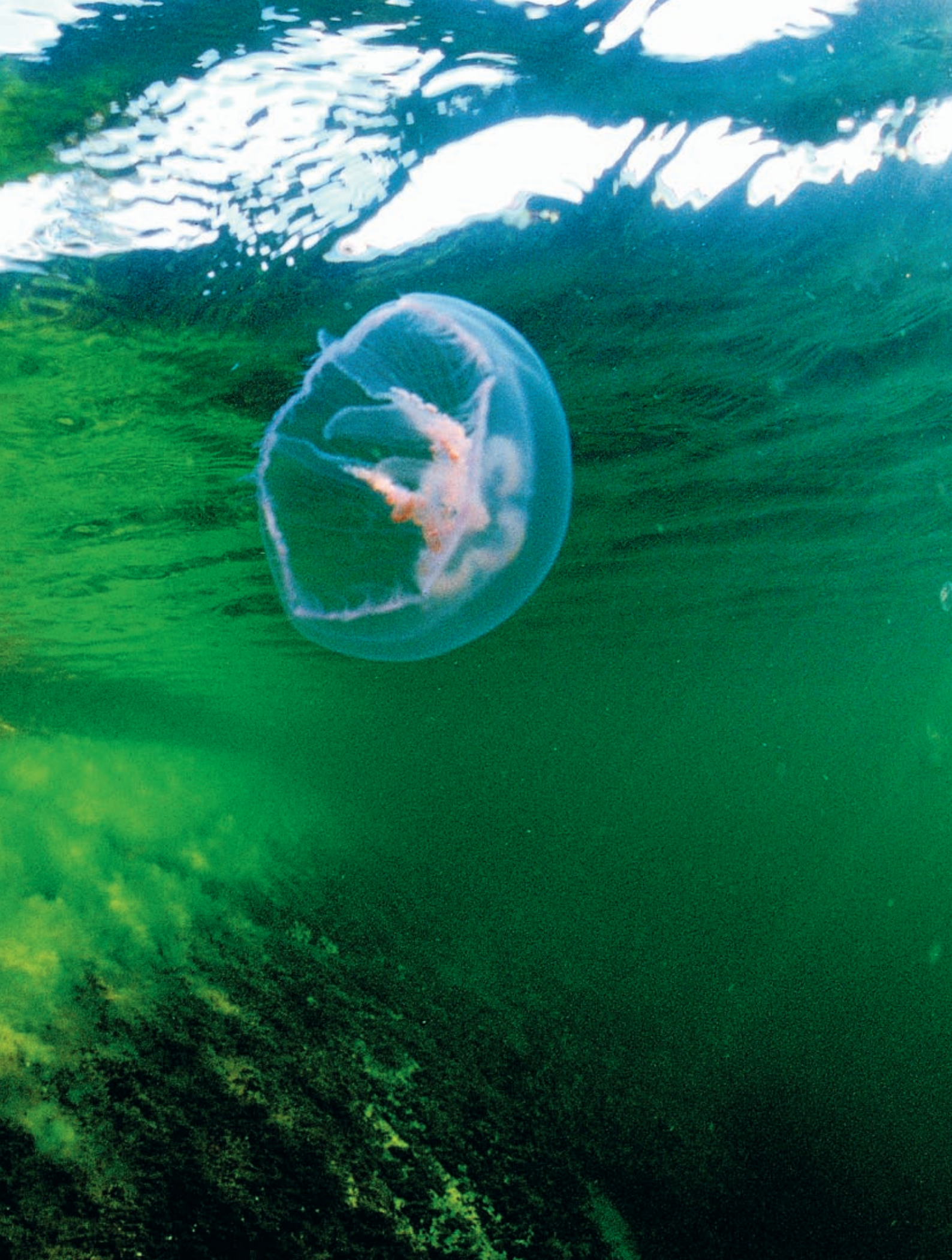




*"Ympäristöasioissa meillä suomalaisilla on, yhdessä naapuriemme kanssa, oma erityinen huolemme ja vastuumme Itämeren tilanteesta. Omalta osaltani teen parhaani Itämeren suojelun kansainvälisen yhteistyön vahvistamiseksi."*

*Puhdas Itämeri -hankkeiden suojelija  
tasavallan presidentti Tarja Halonen*











*”Vihertävä ideologia yksin ei johda mihinkään. Suojelun tukijoille sanon, että benchmarkkaa, ketkä saavat aikaan. Mittaus on tärkeää. On oltava mittari, kuten liikeyrityksissä.”*

*Juha Nurminen Talouselämän 29/2010 haastattelussa*

## MERIYMPÄRISTÖN TOIMINTALINJA

### PUHDAS ITÄMERI -HANKKEET

John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeilla on kaksi toiminta-aluetta:

1. Itämeren rehevöitymiseen liittyvät hankkeet
2. Suomenlahdella tapahtuvan öljyonnettomuuden ehkäisemiseen liittyvä hanke

John Nurmisen Säätiön rehevöitymishankkeiden tavoitteena on saada aikaan näkyvä parannus Itämeren tilaan vähentämällä mereen päätyvien ravinteiden määrää. Tavoitteen saavuttamiseksi säätiö tehostaa jätevedenpuhdistamoiden fosforinpoistoa koko Itämeren valuma-alueella.

Tankkeriturva-hankkeen tavoitteena on merkittävästi pienentää mittavan öljyonnettomuuden riskiä Suomenlahdella. Tavoitteen saavuttamiseksi säätiö luo yhteistyössä merenkulun keskeisten avaintoimijoiden kanssa uuden ENSI-palvelun, joka mahdollistaa ennakoivan alusliikenteen ohjauksen.

Puhdas Itämeri -hankkeiden toimintaperiaatteet

Puhdas Itämeri -hankkeet pyrkivät parhaalla mahdollisella tavalla yhdistämään sekä julkisen että yksityisen sektorin asiantuntemusta ja voimavaroja meriympäristön hyväksi. Hankkeissa tehdään yhteistyötä lukuisten yhteistyökumppaneiden kanssa mm. rahoituksessa, suunnittelutyössä sekä teknisessä toteutuksessa. Itämeren tilan kannalta merkittävimpien hankkeiden löytämiseksi hyödynnetään johtavaa suomalaista asiantuntemusta.

Säätiö pitää yhteyttä ja tekee yhteistyötä myös muiden Itämeren suojelun piirissä toimivien kansalaisjärjestöjen kanssa. Lisäksi säätiö on säännöllisesti yhteydessä keskeisiin poliittisiin tahoihin. Tasavallan presidentti Tarja Halonen on ollut säätiön hankkeiden suojelija vuodesta 2006 lähtien.

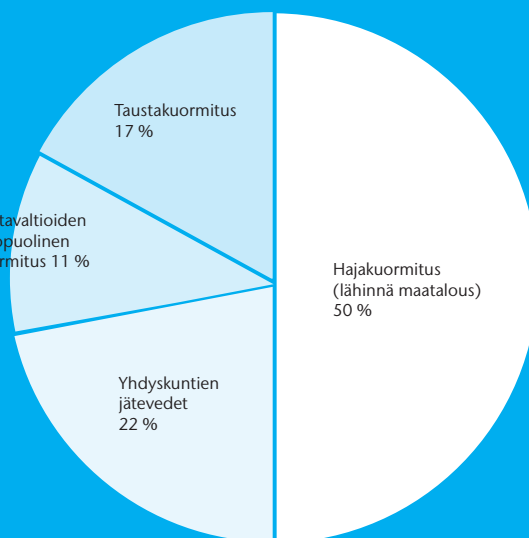
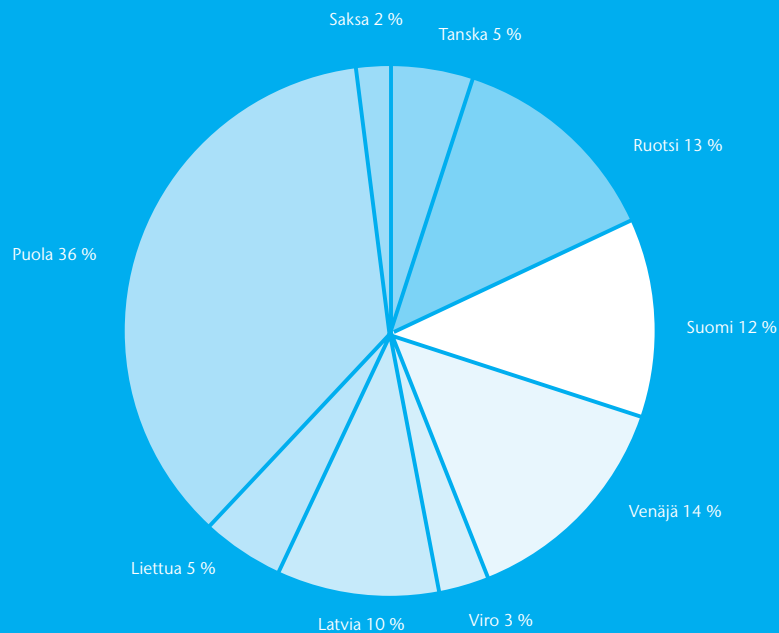
Pieni ja joustava kolmannen sektorin toimija voi määritellä ja johtaa projekteja nopeammassa aikataulussa kuin viralliset rakenteet sallivat. Näin säätiö voi toimia katalyyttina valtiolliset rajat ylittävissä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudessa ja yhteistyöprojekteissa. Toiminnallaan säätiö voi vauhdittaa Itämeren tilan kannalta kriittisiä projekteja, jotka joka tapauksessa pitäisi toteuttaa, mutta joita ei muutoin vietäisi eteenpäin riittävän nopeassa aikataulussa.

Liike-elämästä lainatun ideologiansa mukaisesti Puhdas Itämeri -hankkeiden toiminnan kantava periaate on kohdentaa toimet sinne, missä pienimmällä kustannuksella on saatavissa aikaan suurin positiivinen ympäristövaikutus.

John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden strategiset kulmakivet ovat:

1. Mitattavat vaikutukset
2. Nopeat tulokset
3. Kustannustehokkaat toimet
4. Rajattu ja hallittava kohdealue
5. Konkreettinen toiminta





Itämeren vuotuinen fosforikuorma muodostuu pääosin hajakuormituksesta ja yhdyskuntien jätevesistä. Maista suurimpia kuormittajia ovat väkiluvultaan rikkaimmat Puola ja Venäjä. Kuvioista puuttuvien Ukrainan ja Valko-Venäjän valuma tulee pääosin Puolan, Latvian ja Liettuan kautta.

Lähde: SYKE, HELCOM 2006.

## REHEVÖITYMISHANKKEET

Hankkeiden tavoitteena on merkittävästi pienentää Itämeren rehevöitymisongelmaa vähentämällä mereen yhdyskuntajätevesien mukana päätyviä vuotuisia fosforipäästöjä 2 500 tonnilla.

Itämeren vakavin ympäristöongelma on rehevöityminen, jonka oireita ovat muun muassa jokakesäiset sinileväkukinnat. Rehevöityminen johtuu ravinnepäästöistä eli meren liian suuresta fosfori- ja typpi-kuormituksesta. Itämeren rehevöityminen on edennyt niin pitkälle, että asiantuntijat pelkäävät koko ekosysteemin voivan ylittää kriittisen kynnyksen, jolloin meren hyvän tilan palauttaminen olisi äärimmäisen vaikeaa. Meren pelastamiseksi tarvitaan siten välittömästi ravinnepäästöjen mittavia vähennyksiä.

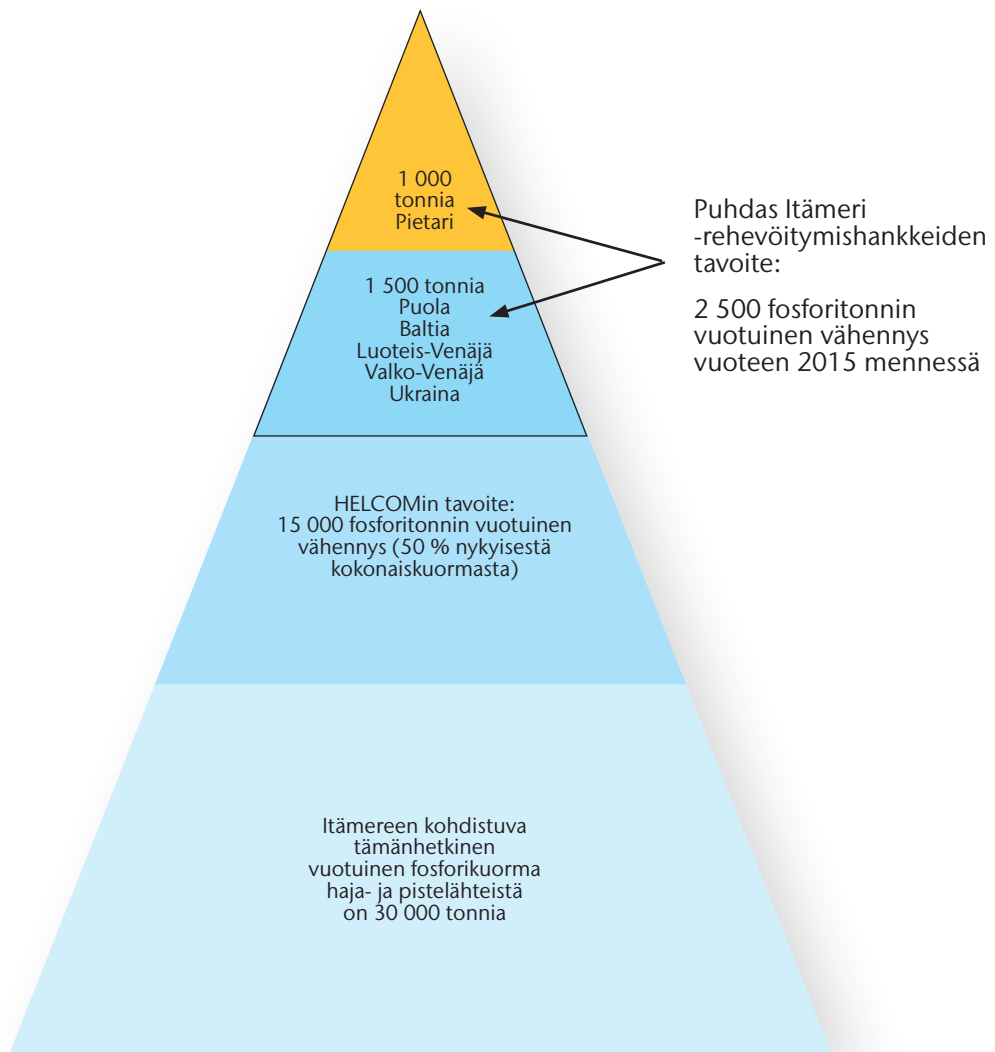
Fosfori on avainravinne muun muassa Itämeren sinileväsiintymien kannalta. Itämeren suojelukomissio HELCOM on laatinut Itämerelle toimintaohjelman, jonka mukaan Itämereen yhden vuoden aikana päätyvästä fosforimäärästä on vähennettävä noin 15 000 tonnia meren hyvän tilan palauttamiseksi. Tämä vastaa noin puolta tämänhetkisestä kuormituksesta (noin 30 000 tonnia/vuosi).

John Nurmisen Säätiön tavoitteena on vähentää tästä määrästä kuudennes eli 2 500 fosforitonnia tehostamalla yhdyskuntajätevesien fosforinpoistoa koko

Itämeren valuma-alueella. Vähennystavoite on kunnianhimoinen: esimerkiksi Suomen kansallinen vähennyskiintiö HELCOMin toimintaohjelmassa on 150 tonnia vuodessa ja laivojen jätevesien kuormitus koko Itämerellä noin 120 tonnia vuodessa.

Ensimmäinen Puhdas Itämeri -hanke käynnistettiin vuonna 2005 Pietarissa, jossa saavutetaan vuoden 2011 alkupuolella yli 1 000 fosforitonnin vuosittainen vähennys. Säätiön Pietarin-hanke onkin ympäristövaikutuksiltaan yksi merkittävimmistä Itämeren alueella koskaan toteutetuista vesiensuojeluhankkeista.

Puhdas Itämeri -rehevöitymishankkeille perustettiin neuvonantajaryhmä vuonna 2010. Ryhmä kokoontui kolme kertaa vuoden aikana. Ryhmässä on edustajat Suomen ympäristökeskuksesta, Suomen ympäristö- ja ulkoministeriöstä, WWF:stä, Pohjoisen ympäristökumppanuuden rahastosta NDEP:istä sekä Pohjoismaisesta Investointipankista (NIB). Ryhmän tarkoituksena on tukea säätiön hankkeiden edistymistä sekä edistää tiedonvaihtoa keskeisten rehevöitymisongelman parissa toimivien tahojen välillä. Ryhmän puheenjohtajana toimii John Nurmisen Säätiön hallituksen jäsen Veli Sundbäck.



Rehevöitymishankkeiden tavoite on vähentää Itämeren vuotuista fosforikuormaa 2 500 fosforitonilla.





## VAIN YHTEISTYÖN AVULLA VOIMME PARANTAA YHTEISEN ITÄMEREMME TILAA

”Suomen keskeinen tavoite ympäristönsuojelun lähi-alueyhteistyössä on vähentää ja ennaltaehkäistä Suomen ja Itämeren tilaan haitallisesti vaikuttavia päästöjä. Suomi edistää jätevedenpuhdistamista Venäjällä, sillä tulokset osoittavat, että kustannustehokkain keino parantaa Suomenlahden tilaa on vähentää vesistökuormitusta erityisesti Pietarin alueella. Yhteistyö pohjautuu sekä Suomen kansalliseen Itämeriohjelmaan että Itämeren suojelukomission HELCOMin vuonna 2007 hyväksymään Itämeren suojelun toimintaohjelmaan.

Ympäristöministeriö on vuodesta 1991 alkaen tukenut Pietarin jätevesihankkeita yhteensä 30 miljoonalla eurolla. Yhteistyön aikana Pietarin kaupunki on itse investoinut jätevesienkäsittelyyn noin miljardi euroa. Ympäristöministeriön tuki toimii usein siemenrahana, joka auttaa hankkeita alkuun. Yhteistyöhankkeilla tuetaan suomalaisia vesiteknologian osaajia ja muita toimijoita, joille avautuu samalla uusia mahdollisuuksia Venäjällä. John Nurmisen Säätiö on tehnyt erittäin tärkeää työtä fosforinpoiston tehostamisessa Pietarissa ja vaikuttanut samalla asenteiden muuttumiseen myönteisemmäksi jätevedenpuhdistamista kohtaan.

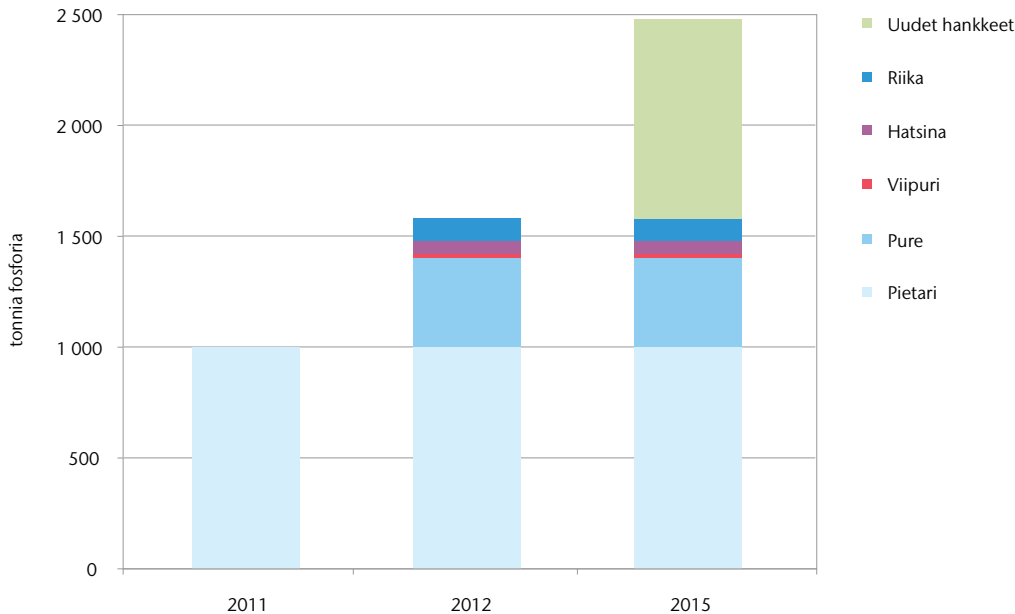
Voimme olla tyytyväisiä tuloksiin, sillä yhteistyön tuloksena jätevesien fosforikuormitus Pietarista Suomenlahteen on vähentynyt alle puoleen. Nykyisin Pietarin

jätevesistä käsitellään jo 93 prosenttia HELCOMin suositusten mukaisesti, ja Pietarin vesilaitoksen tavoitteena on saavuttaa HELCOMin jätevesien käsittelytavoitteet kaiken jäteveden osalta vuoteen 2015 mennessä.

Itämeri vaatii kuitenkin edelleen työtämme. Itämeri ja erityisesti Suomenlahti muodostavat ekologisesti erittäin herkän merialueen. Oma kotimeremme on maailman saastunein meri, jonka valuma-alueella elää noin 85 miljoonaa ihmistä yhdeksässä eri maassa. Mereen kulkeutuu vuosittain keskimäärin 640 000 tonnia typpeä ja 30 000 tonnia fosforia. Rehevoityminen jatkuu, sillä päästövähennyksistä huolimatta Itämeren tila ei ole parantunut odotetusti. Samalla kun laivaliikenne kasvaa ja ilmastonmuutoksen synnyttämät sään ääri-ilmiöt lisääntyvät myös turvallisuusriskit Itämerellä kasvavat.

John Nurmisen Säätiön toiminta Itämeren hyväksi kantaa hedelmää ja toimii esimerkkinä myös kansainvälisesti. Vain yhteistyön avulla voimme parantaa yhteisen Itämeremme tilaa. Toivotan John Nurmisen Säätiölle menestystä ja onnea uusissa hankkeissa Viipurissa, Baltian maissa ja Puolassa.”

Hannele Pokka,  
kansliapäällikkö  
ympäristöministeriö



Fosforikuormituksen vähenemä rehevöitymishankkeissa.

### Kohdekaupungit ja niiden valintakriteerit

Puhdas Itämeri -rehevöitymishankkeiden yhteistyökohteet valitaan mitattavissa olevien ympäristövaikutusten ja kustannustehokkuuden perusteella. Nykyisten kohteiden lisäksi säätiö hakee aktiivisesti koko Itämeren valuma-alueelta yhteistyökaupunkeja ja -vesilaitoksia, joiden kanssa voidaan vähentää Itämereen päätyvää ravinnekuormaa jätevedenpuhdistusta tehostamalla.

Tällä hetkellä John Nurmisen Säätiön rehevöitymiseen liittyviä hankkeita toteutetaan viidessä maassa ja

yhdeksässä kaupungissa, Venäjän lisäksi Valko-Venäjällä, Latviassa, Virossa ja Puolassa.

#### Uudet hankkeet

Säätiö käynnisti vuonna 2010 uuden hankkeen Viipurissa sekä valmisteli Valko-Venäjän kaupunkeihin keskittyvää EU-rahoitteista jatkohanketta. Luoteis-Venäjän ja Valko-Venäjän lisäksi vastaavia hankkeita voitaneen lähivuosina identifioida esimerkiksi Kaliningradin alueen ja Puolan kaupungeista.







ERIK BÄSK

Pietarin Keskinen puhdistamo.

## Puhdas Itämeri -rehevöitymishankkeet vuonna 2010

### Venäjä

Suurin osa Venäjän jätevedenpuhdistamoista on rakennettu Neuvostoliiton aikana. Niiden nykyinen ravinteiden poisto ei ole tehokasta. Itämereen päätyviä fosforipäästöjä voidaan leikata kustannustehokkaasti ja nopeasti parantamalla olemassa olevan puhdistamoinfrastruktuurin toimintaa Leningradin ja Kaliningradin alueilla. Säätiöllä on siksi käynnissä useita hankkeita Luoteis-Venäjällä.

#### **Pietarin suuret jätevedenpuhdistamot: Keskinen, Lounainen ja Pohjoinen**

Säätiö aloitti yhteistyön Pietarin vesilaitoksen kanssa vuonna 2005. Pietarin suurimmilla jätevedenpuhdistamoilla

saavutettiin yli 1000 fosforitonin vuosittainen kuormitusvähennys vuoden 2011 alkupuoliskolla (ks. tietolaatikko viereisellä sivulla).

#### **Hatsina**

Hatsina on noin 80 000 asukkaan kaupunki, joka sijaitsee Pietarin lounaispuolella. Kaupungin jätevedet lasketaan Izhora-jokeen, jonka vedet virtaavat Nevan kautta Suomenlahteen.

Hatsinassa saavutetaan noin 60 tonnin fosforikuormituksen vuotuinen vähenemä. Investoinnit on tarkoitus toteuttaa vuosien 2012–2013 aikana.

Säätiö ja Hatsinan vesilaitos allekirjoittivat helmikuussa 2010 aiesopimuksen kaupungin jätevesien fosforinpoiston tehostamisesta yhteisvoimin.



MINNA MÄKI

Selkeytysaltaita Pietarin Lounaisella vedenpuhdistamolla.

## PIETARIN PROJEKTI

John Nurmisen Säätiöllä on rehevöitymishankkeissaan lukuisia yhteistyökumppaneita, joista Pietarin projektissa Suomen ympäristöministeriö on ollut avainroolissa. Säätiön toiminnan edellytykset Pietarissa loivat siellä jo pitkään toimineet kansainväliset rahoittajat. Esimerkiksi ympäristöministeriö aloitti yhteistyön Pietarin vesihuoltolaitoksen kanssa jo vuonna 1991. Ympäristöministeriö oli mukana esimerkiksi viemärröinnin ja jätevedenpuhdistuksen perusinfrastruktuurin parantamisessa, käytön tehostamisessa, fosforinpoiston koetoiminnassa sekä vesilaitoksen hallinnon kehittämisessä.

Kun Pietarin jätevesistä suurin osa oli saatu ohjattua jätevedenpuhdistamoille, myös säätiön oli mahdollista lähteä suunnittelemaan pysyvien fosforinpoistojärjestelmien rakentamista ja vesilaitoksen sitouttamista saostuskemikaalien jatkuvaan käyttöön.

Säätiö aloitti Pietarin suurten puhdistamoiden fosforinpoiston tehostamisen yhteistyössä Pietarin vesilaitoksen kanssa vuonna 2005, jolloin allekirjoitettiin sopimus fosforinpoiston tehostamisesta Pietarin kolmella suurimmalla puhdistamolla – Keskisellä, Lounaisella ja Pohjoisella.

Säätiön tehtävänä hankkeissa on ollut investointien tekninen suunnittelu, suomalaisen ja venäläisen suunnitteluyön koordinointi, hankintojen johtaminen

sekä laitteiden hankinta ja toimitus puhdistamoille. Keskisen ja Lounaisen puhdistamon hankkeiden rahoitukseen osallistui myös Suomen ympäristöministeriö. Pohjoisen puhdistamon hankkeesta osan rahoittaa ruotsalainen SIDA (Swedish International Development Co-operation Agency). Säätiön arvioidut kokonaiskustannukset Pietarin suurten puhdistamoiden hankkeessa ovat 2,5 M euroa.

Pietarin Keskisen jätevedenpuhdistamon tehostettu fosforinpoisto saatiin valmiiksi vuonna 2009 ja vuonna 2010 hankkeessa keskityttiin Lounaisen ja Pohjoisen puhdistamon fosforinpoiston toteutukseen. Lounaiselle puhdistamolle toimitettiin viimeiset tarvittavat laitteet toukokuussa 2010, minkä jälkeen Pietarin vesilaitos asensi laitteet. Hankkeen lopputarkastus tehtiin marraskuussa 2010. Pohjoisella puhdistamolla tehtiin vuoden 2010 alkupuoliskolla tekninen selvitys fosforinpoiston tehostamisesta. Niiden perusteella laadittiin tarjousasiakirjat tarvittavien laitteiden hankkimiseksi. Kemialliseen fosforinpoistoon liittyvät laitteet toimitettiin maaliskuussa 2011.

Monenvälisen yhteistyön tuloksena ja vesilaitoksen omien ponnistusten ansiosta Pietarin suurimmilla jätevedenpuhdistamoilla saavutetaan yli 1000 fosforitonin vuosittainen kuormitusvähennys vuoden 2011 alkupuoliskolla.



TUULIA PUTKIKIEN

Kemiallisessa fosforinpoistossa tarvittavan saostuskemikaalin väliaikainen säiliö ja annostelulaitteisto. Takana vasemmalta: Tuomo Keskinen (Kemira), Elena Kaskelainen (JNS), Marjukka Porvari (JNS). Edessä vasemmalta: Erik Båsk (JNS), Igor Smirnov (Viipurin vesilaitoksen pääjohtaja), Kristiina Isokallio (ympäristöministeriö) ja Margarita Tatajeva (Viipurin jätevedenpuhdistamon johtaja).

Hankkeessa säätiö tukee fosforinpoiston teknistä suunnittelua sekä laitehankintoja, kun taas rakennustyöt ja paikallissuunnittelu ovat vesilaitoksen vastuulla.

Vuoden 2010 aikana tehtiin SIDAn (Swedish International Development Co-operation Agency) rahoituksella tekninen selvitys ravinteidenpoiston tehostamisvaihtoehdoista Hatsinan puhdistamolla. Selvityksen pohjalta säätiö teettää lopulliset tekniset suunnitelmat fosforinpoiston tehostamisesta sekä hankkeen tarjousasiakirjat keväällä 2011.

### Viipuri

Kaupungin noin 70 000 asukkaan jätevedet laskeaan Viipurilahteen, jonka kautta ne päätyvät Suomen itäiselle merialueelle. Viipurin fosforinpoiston tehostaminen vaikuttaa siten välittömästi Suomen itäisten merialueiden ja myös rehevöityneen Viipurinlahden tilaan.

Viipurin vesilaitoksen kanssa allekirjoitettiin elokuussa 2010 aiesopimus fosforinpoiston tehostami-

sesta sekä sopimus fosforinpoistokokeiden toteuttamisesta Viipurin jätevedenpuhdistamolla. Säätiö toimitti fosforinpoistokokeissa tarvittavan syöttösäiliön sekä mittalaitteet puhdistamolle elokuussa 2010, minkä jälkeen käynnistettiin Suomen ympäristöministeriön rahoittama koetoiminta. Kokeet jatkuvat kevääseen 2011 saakka, ja niiden perusteella laitokselle suunnitellaan ja rakennetaan pysyvä fosforinpoistojärjestelmä vuosina 2011–2012.

Tehokkaalla fosforinpoistolla voidaan vähentää noin 20 tonnia vuotuista, Itämereen päätyvää fosforikuormaa.

### Viro

Kohtla-Järve sijaitsee Venäjän ja Viron rajalla, Itämeren rannalla. Kohtla-Järvelle on rakennettu uusi jätevedenpuhdistamo, jonka toimintaa tehostetaan PURE-hankkeessa kehittämällä laitoksen käyttöä.





ERRIK BÄSK

John Nurmisen Säätiön hallituksen puheenjohtaja Juha Nurminen ja Hatsinan vesilaitoksen johtaja Juri Tsyпкаikin allekirjoittivat Helsingissä yhteistyösopimuksen fosforinpoiston tehostamisesta 8.2.2010. Taustalla projektipäällikkö Elena Kaskelainen ja säätiön rehevöitymishankkeiden johtaja Marjukka Porvari.



PIETARIN VESILAITOS

Pietarin Pohjoisen puhdistamon kemiallisen fosforinpoiston rakennus- ja asennustyöt valmistuvat toukokuussa 2011.



TUOMO KESKINEN

Viipurin jätevedenpuhdistamon putkisto on paikoin huonossa kunnossa.



LOTTA RUOKANEN

Daugavpilsin jätevedenpuhdistamolla Riassa on toteutettu PURE-hankkeen ensimmäiset investoinnit.

### PURE-HANKE

John Nurmisen Säätiö johtaa teknisten selvitysten tekemistä ja fosforinpoistoinvestointeja 11 yhteistyökumppanin PURE-hankkeessa (Project on Urban Reduction of Eutrophication). Hankkeessa vähennetään 300–500 tonnia jätevedenpuhdistamoilta tulevaa fosforikuormitusta Latvian Riassa ja Jurmalassa, Valko-Venäjän Brestissä, Viron Kohtla-Järnessä sekä Puolan Gdanskissa ja Szczecinissä. PURE-hankkeeseen kuuluu myös jätevesilietteen kestävää käyttöä edistävä osio, jota John Nurmisen Säätiö koordinoi.

John Nurmisen Säätiö teetti touko–joulukuun 2010 aikana PURE-hankkeessa tekniset selvitykset fosforinpoiston tehostamisesta Brestin, Jurmalan, Gdankin, Szczecin ja Kohtla-Järven jätevedenpuhdistamoilla. Riian vesilaitoksella fosforinpoiston tehostamiseen liittyvät hankinnat saadaan valmiiksi vuoden 2011 alussa. Vuosina 2011–2012 PURE-hankkeessa investoidaan tehostettuun fosforinpoistoon Brestissä ja Jurmalassa.

PURE-hanke toteutetaan EU:n Itämeriohjelman osarahoituksella ja sen kokonaisbudjetti on 3,2 MEUR. EU:n rahoitusosuus hankkeelle on vanhoissa jäsenmaissa 75 %, uusissa jäsenmaissa 85 %, (EAKR-rahoitus\*) ja Valko-Venäjällä 90 % (ENPI-rahoitus\*\*). John Nurmisen Säätiön budjetti hankkeessa on 0,6 MEUR ja säätiön johdolla toteutettavat 1 MEUR investoinnit ovat vesilaitosten omissa hankebudjeteissa. Ympäristöministeriön myöntämä Suomen valtion vastinrahoitus kattaa suuren osan suomalaisten hankepartnerien – John Nurmisen Säätiön, hankehallinnosta vastaavan Itämeren kaupunkien liiton (UBC) sekä HELCOMin omarahoitusosuuksista PURE-hankkeessa.

\* EAKR = Euroopan aluekehitysrahasto

\*\* ENPI tarkoittaa Euroopan naapurisuuden ja kumppanuuden välinettä, jolla rahoitetaan ulkosuhdeohjelmia EU-maan ja EU:n ulkopuolisen maan välillä.



## Latvia

Riiassa on 700 000 asukasta ja se on siten Baltian maiden suurin kaupunki. Kaupunki on tärkeä Itämeren kannalta, koska se sijaitsee Väinäjoen (Daugava) varrella, vain 15 kilometrin päässä Itämerestä.

John Nurmisen Säätiö aloitti yhteistyön Riian vesilaitoksen kanssa vuonna 2009 myöntämällä vesilaitokselle avustuksen fosforinpoiston tehostamiseksi Daugavrivan jätevedenpuhdistamolla. John Nurmisen Säätiön tuen lisäksi EU:n Itämeriohjelma tukee PURE-hankkeen kautta (ks. tietolaatikko viereisellä sivulla) Riiaassa tehtäviä, ravinteiden poistoa tehostavia investointeja. EU:n ja John Nurmisen Säätiön tuen avulla Daugavrivan puhdistamolla päästään HELCOMin suosittamaan fosforitasoon lähtevässä jätevedessä ja voidaan vähentää lähes 200 tonnia Itämereen päätyvää fosforia. Riian investoinnit toteutetaan vuosien 2010–2011 aikana.

Jurmalan kaupunki sijaitsee Riian läheisyydessä Itämeren rannikolla. Kaupungin vesilaitos on myös mukana PURE-hankkeessa. Vuonna 2010 tehtyjen teknisten selvitysten perusteella Jurmalassa investoidaan biologisen ravinteidenpoiston tehostamiseen vuosien 2011–2012 aikana.

## Valko-Venäjä

Osa Valko-Venäjistä sijaitsee Itämeren valuma-alueella. Itämereen Valko-Venäjän ravinnekuormitus päätyy kolmea reittiä: Puolan läpi virtaavan Veikselin mukana, Liettuan läpi virtaavan Niemen-joen kautta ja Latvian läpi kulkevan Väinäjoen (Daugava) mukana. Maan puhdistamoinfrastruktuuri on rakennettu Neuvostoliiton aikana, eikä ravinteita nykyisellään poisteta tehokkaasti. Itämeren suojelukomissio HELCOM onkin arvioinut, että Valko-Venäjän ravinteiden poistoa tehostamalla voitaisiin vähentää jopa 1000 tonnia Itämereen päätyvää fosforia.

John Nurmisen Säätiö käynnisti ensimmäisen hankkeensa Valko-Venäjällä 2009. Tällöin aloitettiin PURE-hanke, johon myös Brestin kaupunki osallistuu. Vuoden 2010 aikana säätiö on kartoittanut mah-

dollisuuksia tehdä yhteistyötä myös muiden Valko-Venäjän kaupunkien kanssa.

PURE-hankkeeseen osallistuva Brest sijaitsee ai- van Puolan ja Valko-Venäjän rajalla. Kaupungin jätevesipäästöt virtaavat Veikseliin laskevan Bug-joen mukana suoraan Puolan puolelle. Brestin jätevesien mukana Veikseliin tulee suuri määrä ravinteita, koska kaupungissa on yli 300 000 asukasta ja suuri määrä elintarviketeollisuutta, jonka jätevedet päätyvät puhdistamolle. PURE-hankkeessa Brest investoi tehostettuun fosforinpoistoon vuosien 2011–2012 aikana. Näiden investointien myötä voidaan vähentää vuotuista fosforikuormitusta noin 300 tonnia.

## Puola

Puolalla on merkittävä rooli Itämeren suojelussa, sillä Itämeren valuma-alueen 85 miljoonasta asukkaasta lähes puolet asuu Puolassa. Maassa on parhaillaan käynnissä mittava ohjelma jäteveden puhdistuksen saattamiseksi EU-direktiivien edellyttämälle tasolle.

John Nurmisen Säätiö allekirjoitti aiesopimuksen fosforinpoiston tehostamisesta Varsovan kaupungin kanssa vuonna 2008. Kun kaupungin suurimman puhdistamon Czajkan saneeraus- ja laajennustyöt valmistuvat vuonna 2012, selvitetään tarve puhdistuksen tehostamiseen EU:n edellyttämästä tasosta HELCOM-tasoon.

Itämeren rannalla sijaitsevat Szczecin ja Gdansk osallistuvat säätiön PURE-hankkeeseen. Näissä kaupungeissa on jo saatu valmiiksi uudistetut, EU-direktiivien mukaiset puhdistamot, eikä lisäinvestoinneille ole tarvetta. Siten PURE-hankkeessa Szczecin ja Gdansk vähentävät Itämereen päätyvää fosforikuormitusta tehostamalla puhdistamoidensa käyttöä.

Muulla Puolassa säätiö odottaa suurten ja keskisuurten kaupunkien jäteveden puhdistuksen saneerausten valmistumista. Sen jälkeen selvitetään, pääsevätkö kaupunkien puhdistamot ongelmitta HELCOM:in edellyttämään, EU:n direktiiviä tiukempaan vaatimustasoon, vai tarvitaanko niillä säätiön tukemia lisätoimia.

## JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN SITOUMUS BALTIC SEA ACTION SUMMITISSA

John Nurmisen Säätiö antoi oman sitoumuksensa 10. helmikuuta 2010 järjestetyssä Baltic Sea Action Summitissa. Säätiö sitoutuu jo aiemmin julkistamiinsa tavoitteisiin rehevöitymisen vähentämisestä ja öljykatastrofin riskin pienentämisestä. Säätiön sitoumus on nimeltään ”Konkreettisia tekoja Itämeren rehevöitymisen vähentämiseksi ja öljyonnettomuuden riskin pienentämiseksi Suomenlahdella”. Säätiön yhteistyökumppaneista Capgemini, Furuno Finland, Sanoma ja Twinspark Consulting eivät antaneet omaa sitoumustaan vaan sitoutuivat tukemaan säätiön tavoitteita.

BSAS-seurantakokouksessa helmikuussa 2011 John Nurmisen Säätiön sitoumus nostettiin oman kategoriansa merkittävimmäksi yksittäiseksi projektiksi.

”Sitoumuksista [jotka annettiin Rehevöityminen-kategoriassa] [John Nurmisen Säätiön] sitoumusta voidaan pitää kaikkein merkittävimpänä yksittäisenä rehevöitymistä vastaan taistelevana projektina. Arviomme mukaan fosforinpoiston tehostaminen Pietarin jätevedenpuhdistamoilla on kaikkein kustannustehokkain ja nopein tapa parantaa Suomenlahden avomerialueen tilaa.”

*(Evaluation of the effectiveness of the Baltic Sea Action Summit Commitments, Finnish Environment Institute SYKE, 10.2.2011)*

## Rehevöitymishankkeet – muu toiminta vuonna 2010

Mahdollisia tulevia yhteistyövesilaitoksia kutsuttiin helmikuussa 2010 yhdessä Itämerihaasteen kanssa järjestettyyn ”Challenge for a Healthier Sea” -seminaariin. Etenkin Luoteis-Venäjältä ja Valko-Venäjältä osallistui tapahtumaan Itämeren suojelun kannalta uusia ja tärkeitä kaupunkeja, Valko-Venäjältä Brestin lisäksi muun muassa Vitebskin, Slonimin ja Baranovitšin kaupunkien edustajat sekä jätevesien käsittelystä vastaavat viranomaiset.

Itämeren alueen puhdistamoiden ravinteiden poiston tehostamiseksi on tärkeää parantaa varsinkin venäläisten ja valkovenäläisten vesilaitosten ja suunnitteleuinsinöörien tietämystä olemassa olevista teknisistä ratkaisuista. Siksi säätiö järjesti toukokuussa 2010 yhteistyössä Pietarin vesilaitoksen ja Ecovodin kanssa

venäläisille ja valkovenäläisille vesilaitoksille suunnatun kurssin jätevesien ravinteiden poistosta.

Toukokuussa 2010 säätiö kutsui koolle Suomen jätevesien typenpoistoon liittyvän asiantuntijatapaamisen, jonka tarkoituksena oli arvioida jätevesien tehostetun typenpoiston merkitystä, nykytilaa ja kehitystarvetta Suomessa.

Säätiön edustajat esiintyivät kutsuttuina puhujina useissa koti- ja ulkomaisissa tapahtumissa. Näissä esiteltiin rehevöitymishankkeita, Itämeren suojelun keskeisiä ongelmia ja tarvittavia toimia sekä valuma-alueella sijaitsevien vesilaitosten mahdollisuuksia saada rahoitusta jätevedenpuhdistuksen tehostamiselle.



## OTTEITA VELI SUNDBÄCKIN PUHDAS ITÄMERI -BLOGISTA 5.11.2010



”Merkittävimmät Itämeren ympäristöteot tehdään jätevedenpuhdistamoilla. Kaupunkien jätevedet ovat edelleen Itämeren suuri kuormittaja. Siksi vesilaitoksilla tehtävä puhdistustyö – typen ja fosforin vähentäminen – on ensiarvoisen tärkeää.

Erityisvastuullani on rehevöitymishankkeiden neuvonantajaryhmän puheenjohtajuus. Säätiön rehevöitymishankkeet ovat jätevedenpuhdistamoprojekteja, joita vedämme yhdessä kaupunkien vesilaitosten kanssa. Rehevöitymisen neuvonantajaryhmässä on paitsi säätiön edustajia, myös rahoituslaitosten, Suomen ympäristö-

keskuksen, ympäristöministeriön, ulkoministeriön ja WWF:n edustajat. He tuovat verkostonsa ja asiantuntemuksensa käyttöömmekä ilman korvausta. Ryhmän työ on hyvin konkreettista. Käsittelemme projektien etenemistä, etsimme ratkaisuja vaikeisiin tilanteisiin, keskitymme myönteisen ympäristövaikutuksen saavuttamiseen.

Erityisen arvokkaana olen pitänyt jatkuvasti varmistaa ryhmän asiantuntijoiden kanssa, että teemme rehevöitymishankkeissamme oikeita asioita oikealla tavalla. Meidän on pidettävä fokuksemme tiukkana: rönsyilyyn ei ole varaa, koska resurssimme sittenkin ovat varsin rajoitetut. Toimimme lahjoitusvaroin ja niitä meidän on käytettävä vastuullisesti. On pidettävä päämäärä kirkaana: mistä löydämme suurimman mahdollisen positiivisen ympäristövaikutuksen? Mitkä projektit parantavat Itämeren tilaa konkreettisesti, mitattavasti, nopeasti ja kustannustehokkaasti?

Lokakuun lopussa Riiassa kokoontuivat kaikki PURE-hankkeessa mukana olevien jätevedenpuhdistamojen edustajat. Tilaisuutta isännöinyt Riian vesilaitos voi olla ylpeä saavutuksistaan: Riika on ensimmäinen PURE-hankkeen vesilaitos, joka investoi ja lähtee viemään eteenpäin fosforinpoistoprojektia PURE-hankkeen lipun alla. Riian vesilaitos on jo nyt iso projekti, ja siellä päästään merkittäviin fosforivähennyksiin – yli sataan fosforitonniin vuositasolla. Valko-Venäjän Brest seuraa esimerkkiä. Molemmilla laitoksilla ollaan nyt nopeasti toteuttamassa merkittäviä ympäristötekoja suhteellisen pienillä investoinneilla. Molemmissa kaupungeissa on suunnitteilla suuret laitosten uudelleenrakennusprojektit, mutta nyt toteutettavilla kemiallisen fosforinpoiston investoinneilla voidaan saada nopeasti parannusta Itämeren tilaan. Näitä investointeja voidaan hyödyntää myös laajempien parannusprojektien jälkeen täydentämässä biologista ravinteiden puhdistusprosessia.”





## TANKKERITURVA-HANKE

Tankkeriturva-hankkeen tavoitteena on pienentää merkittävästi Suomenlahdella tapahtuvan öljyonnettomuuden todennäköisyyttä ja lisätä meriliikenteen turvallisuutta. Hankkeessa luodaan ENSI-navigointipalvelu (Enhanced Navigation Support Information), joka mahdollistaa nykyistä paremmin ennakoivan alusliikenteen ohjauksen sekä helpottaa alusten tiedonsaantia sen reittiin liittyvistä sää-, jää- ja poikkeustilanteista.

Itämeren suurin uhka on mittava öljykatastrofi

Pieniä öljyvahinkoja tapahtuu Itämerellä vuosittain, mutta suuren mittaluokan öljyonnettomuudelta on toistaiseksi välttytty. Suuri öljyonnettomuus, jossa mereen pääsisi kymmeniä tuhansia tonneja öljyä, on Itämeren suurin uhka. Pahimmassa uhkakuvassa vilkkaasti liikennöidyllä Suomenlahdella sattuva öljyonnettomuus tuhoaisi meren ja merenrannat vuosikymmeniksi.

Tämän uhan tiedostaminen on toiminut lähtökohdaksi John Nurmisen Säätiön Tankkeriturva-hankkeelle, joka aloitettiin lokakuussa 2009. Hankkeessa on päätetty keskittyä nimenomaan öljyonnettomuuksien ennaltaehkäisyyn, joka on öljyntorjuntaa moninkertaisesti edullisempaa ja ekologisesti kestävämpää.

Suomenlahti on yksi maailman vilkkaimmin liikennöidyistä merialueista

Suomenlahti on koko maailmankin mittakaavassa vilkkaasti liikennöity. Kesäisin Suomenlahdella liikkuu

vuorokaudessa yli 500 kauppa-alusta, joista vuonna 2009 öljytankkereita oli noin 20. Vuoteen 2013 mennessä tämän määrän arvioidaan kasvavan 25 tankkeriin päivässä. Samalla myös kuljetetun öljyn määrä kasvaa. Vuonna 2009 Suomenlahdella kuljetettiin öljyä noin 150 miljoonaa tonnia, ja määrän arvioidaan nousevan 200–250 miljoonaan tonniin vuoteen 2015 mennessä.

Öljykuljetusten lisääntyessä korostuvat myös Suomenlahteen navigointiympäristönä liittyvät riskit, kuten risteävä liikenne Helsingin ja Tallinnan välillä, karikkoisuus ja talvella jääolosuhteet. Tutkimustietojen mukaan Suomenlahden tankkerionnettomuuksista suurin osa on karilleajoja, jotka johtuvat yli 40 % tapauksista inhimillisistä syistä. Yli 40 % näistä liittyy miehistön epävarmuuteen laivan sijainnista.

ENSI-palvelun toimintaperiaate

Aluksen päällikkö on vastuussa aluksen turvallisuudesta ja hyväksyy ennen matkan alkua tehtävän reittisuunnitelman. Toisin kuin esimerkiksi lentoliikenteessä, tämä suunnitelma jää nykyisin kuitenkin ainoastaan komentosillan tietoon. Alusliikennepalvelut VTS (Vessel Traffic Service) ja GOFREP (Gulf of Finland Reporting) seuraavat omalla vastuullaan olevia merialueita ja ohjeistavat aluksia. Ne saavat tietoa mm. laivojen lastista, miehistöstä ja määränpääsatamasta nykyisin käytössä olevien järjestelmien kautta. Tällä hetkellä alusliikennepalvelut eivät kuitenkaan tiedä alusten suunnittelema reittejä ja liikkeitä, vaan ainoastaan määränpään.





ILKKA LASTUMÄKI

### CASE PROPONTIS

Primorskista Pohjanmerelle matkalla ollut kreikkalainen tankkeri *Propontis* ajoi karille Suursaaren länsipuolella helmikuussa 2007. Syynä oli aluksen kapteenin hyväksymä, syvävylien ulkopuolella ja matalikon läpi kulkeva reitti, jota alus oli käyttänyt jo aiemminkin. Lastinaan *Propontiksella* oli 100 000 tonnia raakaöljyä, mutta kaksoisrungon ansiosta öljyä ei tuolloin päässyt mereen. Mikäli aluksen reittisuunnitelma olisi ollut alusliikennepalvelujen tiedossa, olisi järjestelmä huomannut virheelisen reittivalinnan.

Ratkaisuna ongelmaan on automatisoitu palvelu, joka mahdollistaa ennakoivan alusliikenteen ohjauksen merenkulussa. ENSI-palvelu ei muuta sitä tosiasiaa, että aluksen päälliköllä on koko ajan vastuu navigoinnista. Sen sijaan se varmistaa vielä kerran reitin turvallisuuden ja parantaa alusliikennepalveluiden meriliikenteen tilannekuvaa.

Hanketta toteutetaan yhteistyössä merenkulun avaintoimijoiden kanssa. Myös Venäjän ja Viron viranomaiset sekä muut toimijat halutaan mukaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on, että ENSIn käyttöönotto voidaan vaiheittain aloittaa Suomenlahdella vuoden 2013 aikana. Myöhemmin palvelun sisältö ja sen käyttöalue ovat laajennettavissa muillekin merialueille.

### Tankkeriturva-hankkeen merkitys merenkulussa

Asiantuntijoiden mukaan ENSI-palvelun käyttöönotto lisää turvallisuutta Suomenlahden merenkulussa. Nyt käytössä olevat järjestelmät eivät anna alusliikennepalveluille riittävästi tietoa aluksen liikkeistä, jotta ennakkoiva alusliikenteen ohjaus olisi mahdollista. Onnettomuuksia estävällä palvelulla on ympäristönsuojelun kannalta oleellinen merkitys. Lisäksi palvelun avulla tankkerit voivat optimoida aikataulujaan ja lyhentää näin esimerkiksi odotusaikoja satamissa, minkä ansiosta voidaan päästä merkittäviin kustannussäästöihin.

ENSI-palvelu luo edellytykset kokonaan uudelleen ajattelulle alusliikenteen ohjauksessa. Reittisuunnitelmien tarkastaminen ja seuranta ovat jo sinällään erittäin tärkeitä uusia lisätoimenpiteitä meriturvallisuuden takaamiseksi. Lisäksi Tankkeriturva-hankkeeseen liittyvä kaksisuuntainen tiedonvaihto aluksen ja maissa olevan viranomaisen välillä avaa kokonaan uusia mahdollisuuksia tehokkaaseen kommunikointiin. Kun tiedonvaihdon perusteet ovat kunnossa, voidaan ENSI-palvelun pohjalta kehittää myös uusia, merenkulkijoita hyödyttäviä palveluita sekä laajentaa toimintatapaa kansainvälisesti.

Tankkeriturva-hanke on esimerkki konkreettisesta projektista, jossa toteutuvat julkisen ja yksityisen sektorin sekä palvelunkäyttäjien edut.

### Tankkeriturva-hankkeen yhteistyökumppanit

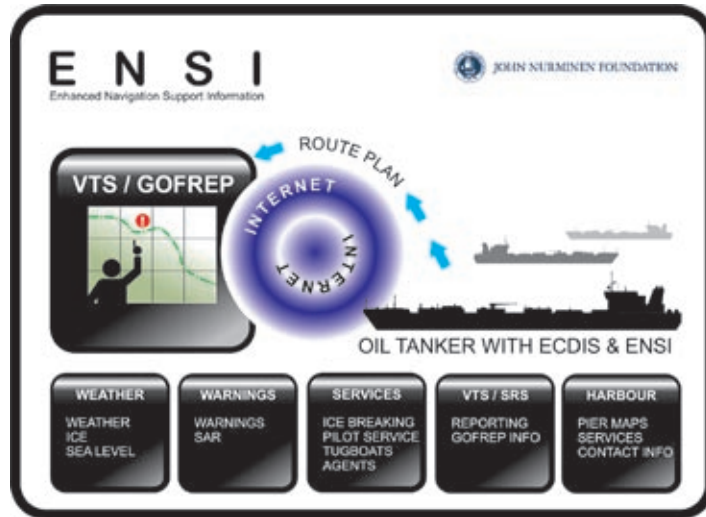
Hankkeen pääyhteistyökumppani on Liikennevirasto, jonka liikenteenohjausjärjestelmien osaksi ENSI tulee. Muita tärkeitä kumppaneita ovat Liikenteen turvallisuusvirasto ja Neste Oil. Yhteistyötä tehdään lisäksi muun muassa tankkereille tarpeellista navigointitietoa tuottavien tahojen, laitevalmistajien ja tutkimuslaitosten kanssa. Kaikki yhteistyökumppanit rahoittavat itsenäisesti osallistumisensa hankkeeseen.

## ENSI PÄHKINÄNKUORESSA:

1. Laivat lähettävät reittisuunnitelmansa ENSI-portaalin kautta järjestelmään ennen lähtöään satamasta.

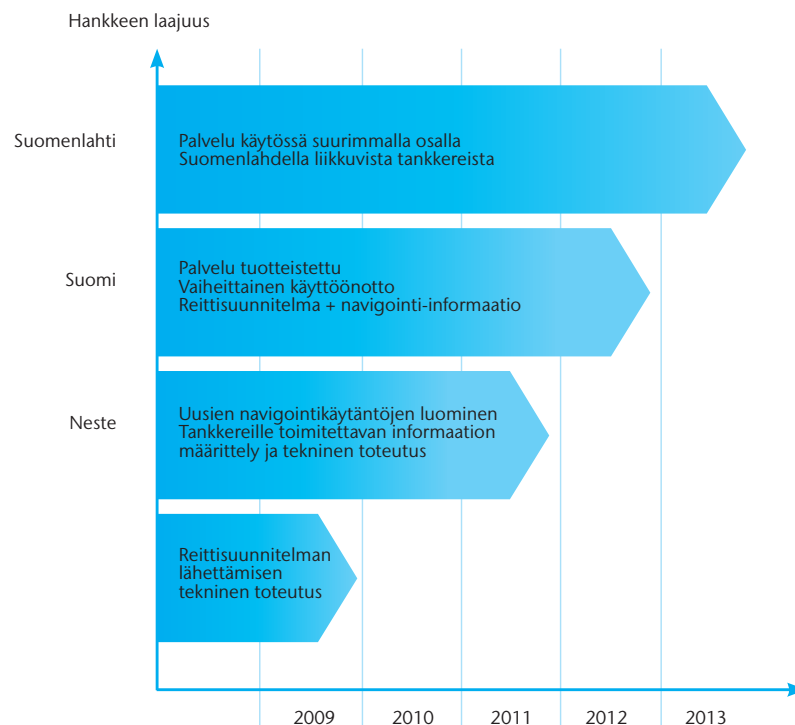
2. Järjestelmä tarkistaa reitin. Portaalin kautta miehistö saa ajantasaista ja reittikohtaista tietoa muun muassa säästä, jäädästä, kohdesatamasta ja varoituksista. Portaalissa on myös erilaisten tukipalvelujen yhteystietoja.

3. Järjestelmä valvoo aluksen reitin toteutumista ja alusliikenneohjaajat puuttuvat sovitun käytännön mukaisesti suunnitelmasta poikkeaviin muutoksiin sekä ilmoittavat mahdollisista yllättävistä riskitekijöistä.



JUSSI TUURNALA

## ENSI-PALVELUN TOTEUTUSAIKATAULU





KATRI LEHTOLA

Tankkeriturvayhteistyön sitoumuksen allekirjoittivat Jan Valtonen (Neste Oilin turvallisuus- ja ympäristöpäällikkö), Tuomas Routa (TraFi, Suomen meriturvallisuusjohtaja), Juhani Kaskeala (JNS, Tankkeriturva-hankkeen neuvonantajaryhmän puheenjohtaja), Juhani Tervala (Liikenneviraston pääjohtaja) ja Juha Nurminen (JNS, hallituksen puheenjohtaja). Tilaisuudessa Juhani Tervala totesi: ”Yhteistyö avaintoimijoiden kesken on Itämeren kannalta aivan oleellista. Liikennevirasto osallistuu palvelun kehittämiseen niin, että siitä muodostuu saumaton kokonaispalvelu Suomenlahdella liikkuville säiliöaluksille. ENSI-palvelu on hyvä esimerkki Liikenneviraston älyliikennestrategian jalkauttamisesta.”

## Tankkeriturva-hanke vuonna 2010

Syyskuussa 2009 aloitettu Tankkeriturva-hanke tähtää öljyonnettomuuden riskin pienentämiseen. ENSI-palvelun (Enhanced Navigation Support Information) kehitystyö aloitettiin syksyllä 2009 pilotoimalla tankkereiden reittisuunnitelmien lähettämistä. Maaliskuussa 2010 reittien lähettäminen laajennettiin jäänmurtoon, jolloin jäänmurtajat alkoivat lähettää omia reittipisteitään Neste Oilin tankkereille. Kevään aikana jatkettiin eri tahojen sitouttamista hankkeeseen ja aloitettiin portaalien kautta aluksille toimitettavan tiedon määrittely sekä käyttöliittymän suunnittelu.

Tankkereiden miehistöjen käyttöön tulevan ENSI-portaalien sisältöön ja tietojen esittämistapaan keskityttiin erityisesti toukokuussa järjestetyssä työpajassa. Työpajaan osallistui palvelun tulevia käyttäjiä, potentiaalisia informaation tuottajia sekä teknisiä asiantuntijoita, yhteensä noin 20 henkeä.

Liikennevirasto, Liikenteen turvallisuusvirasto, Neste Oil ja John Nurmisen Säätiö allekirjoittivat kesäkuun 3. päivänä sitoumuksen Tankkeriturvayhteistyöstä. Sitoumuksessa Liikennevirasto, Liikenteen turvallisuusvirasto, Neste Oil ja John Nurmisen



## OTTEITA JUHANI KASKEALAN BLOGISTA SÄÄTIÖN VERKKOSIVUILLA 16.9.2010



KATRI LEHTOLA

”Olen kuulunut John Nurmisen Säätiön hallitukseen kymmenen vuotta, vuodesta 2000 lähtien. Näinä vuosina olen päässyt tutustumaan moneen mielenkiintoiseen projektiin, niin merihistorian kuin ympäristötyönkin tiimoilta.

Viimeisen vuoden ajan olen toiminut Tankkeriturva-hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana. Hanke sai alkunsa säätiön hallituksen huolestuttua yhä lisääntyvistä Suomenlahden öljykuljetuksista ja

siitä faktasta, ettei Suomenlahden saaristoinen ja herkkä luonto kestäisi suurta öljyonnettomuutta.

John Nurmisen Säätiö kokosi yhteen asiantuntijoita arvioimaan, millä keinoin öljyonnettomuuksia voitaisiin tehokkaimmin ehkäistä. Vastoin yleistä luuloa, pahimmiksi ongelmiksi eivät paljastuneetkaan venäläisten satamien käytännöt tai ikäänntyneet alukset. Suomenlahden suurin öljysatama Primorsk on erittäin moderni ja venäläiset tankkerit keskimäärin seitsemän vuotta vanhoja ja kaksoisrunkoisia. Sen sijaan suurin riski piilee kasvaneissa liikennemäärissä ja meriliikenteen ohjauskäytännöissä. Öljyliikenteen määrä on viime vuosien aikana kasvanut huimaa vauhtia. Erityisen suuri riski muodostuu Helsingin ja Tallinnan välillä liikennöivien pika-alusten ylittäessä hitaasti kääntyvien tankkereiden väylät.

Tankkeriturva-hankkeen tarkoitus on tuoda maailmasta tuttuja turvallisuusperiaatteita merille. [...]”Merten lennonjohdon” myötä reaaliaikainen reittiseuranta muuttuu ennakoivaksi. Vastaavasti tankkerit saavat palvelun kautta kootusti tarvitsemaansa tietoa esimerkiksi säästä, jäänmurtajien liikkeistä ja satamista.

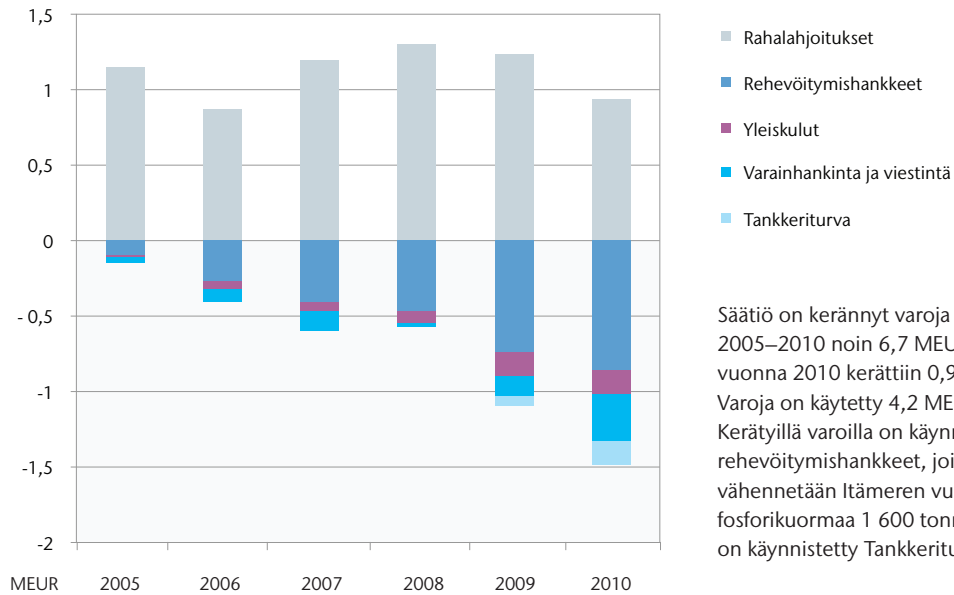
Olemme esitelleet hanketta monille tahoille jo Suomen ulkopuolellakin ja toivomme palvelun leviävän Suomenlahdelta kaikille maailman merille. Uskomme, että öljyonnettomuuksien ennaltaehkäisy on monin verroin öljyntorjuntaa edullisempää ja kustannustehokkaampaa.”

Säätiö sitoutuivat kehittämään ENSI-palvelua. Yhteistyökumppanit sitoutuvat myös palvelun käyttöön ja käyttöönoton edistämiseen määritellyssä aikataulussa.

Syksyllä 2010 suunniteltiin ja käynnistettiin hankkeen seuraava vaihe eli ENSI-palvelun toteutus ja testaus. Suunnittelun yhteydessä Jussi Tuurnala (John Nurmisen Säätiö) ja Samuli Andelin (Adage) projektiryhmästä olivat mukana tankkerimatalla Porvoosta Primorskin satamaan ja takaisin saadakseen arvokasta käyttäjäpalautetta

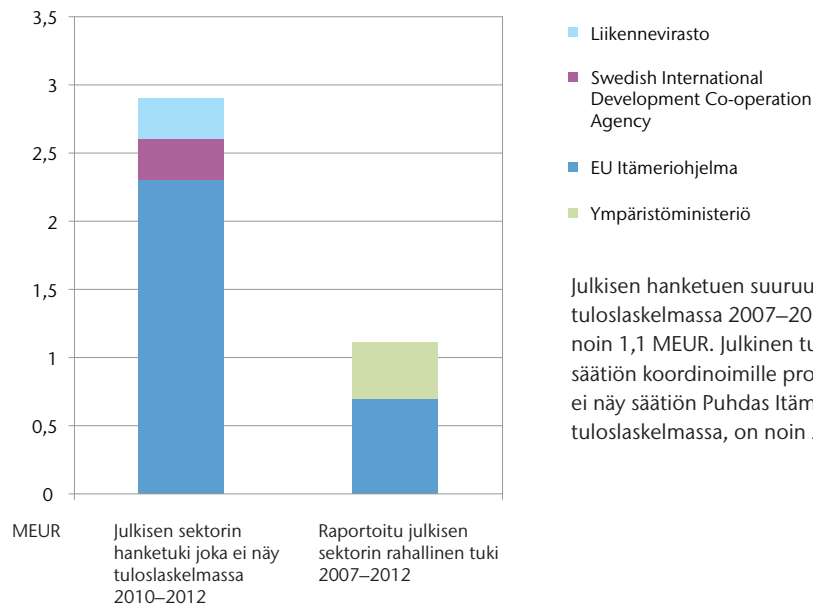
käyttöliittymän suunnitteluun. Syksyn aikana suunniteltiin lisäksi ENSI-portaalin käyttöliittymädemoa ja tehtiin tilausspesifikaatiota portaalin teknisen toteuttamisen kilpailutusta varten. Vuoden aikana hanketta esiteltiin myös kansainvälisille toimijoille. Se on ollut esillä valtionpäämiesten kahdenkeskisissä tapaamisissa. Lisäksi EU:n johtoa sekä Venäjän viranomaisia on informoitu hankkeesta.

**PUHDAS ITÄMERI -RAHALAHJOITUKSET SEKÄ KULUT TOIMIALOITTAIN 2005–2010**



Säätiö on kerännyt varoja vuosina 2005–2010 noin 6,7 MEUR, joista vuonna 2010 kerättiin 0,9 MEUR. Varoja on käytetty 4,2 MEUR. Kerätyillä varoilla on käynnistetty rehevöitymishankkeet, joilla vähennetään Itämeren vuosittaista fosforikuormaa 1 600 tonnilla. Lisäksi on käynnistetty Tankkeriturva-hanke.

**JULKINEN TUKI PUHDAS ITÄMERI -HANKKEILLE 2007–2012**



Julkisen hanketuen suuruus, joka näkyy säätiön tuloslaskelmassa 2007–2012 välisenä aikana, on noin 1,1 MEUR. Julkinen tuki, joka on myönnetty säätiön koordinoimille projekteille, mutta joka ei näy säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden tuloslaskelmassa, on noin 2,9 MEUR.

## PUHDAS ITÄMERI -HANKKEIDEN VARAINHANKINTA JA TUKIJAT

John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeet rahoitetaan lahjoitusvaroin, muita tulonlähteitä ei ole. Varoja kerätään, jotta säätiö pääsee tavoitteisiinsa: rehevöitymiseen liittyvissä hankkeissa 2500 fosforitonin vuotuisen vähenemään ja Tankkeriturva-hankkeessa ENSI-palvelun käyttöönottoon Suomenlahdella liikkuvilla öljytankkereilla. Tavoitteisiin on tarkoitus päästä rehevöitymishankkeiden osalta vuonna 2015 ja Tankkeriturva-hankkeessa vuoden 2013 aikana. Säätiö johtaa ja rahoittaa konkreettisia projekteja, joilla on alku, loppu ja mitattava lopputulos. Tämä lähestymistapa erottaa säätiön kaikista muista ympäristötoimijoista. Suurimpana riskinä tavoitteiden toteutumiselle on aikataulujen venyminen.

Rehevöitymiseen liittyvien hankkeiden 2 500 fosforitonin tavoitteesta puuttuu noin 900 fosforitonnia. Tämän saavuttamiseksi säätiö kerää edelleen varoja yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä. Hankkeiden edetessä tarkentuvat yksityiskohdat siitä, miten, koska ja millä kustannuksilla päästään lopullisiin tavoitteisiin. Rehevöitymishankkeissa lahjoitukset käytetään projektien suunnitteluun, laitehankintoihin ja hankkeen johtamiseen. Yhteistyöpuhdistamoille ei tehdä suoria rahansiirtoja.

Säätiö kerää varoja Puhdas Itämeri -hankkeille pääsääntöisesti kolmella tavalla:

- 1) Vetoamalla yrityksiin ja yksityishenkilöihin
- 2) Vetoamalla suureen yleisöön. Lahjoitetun median kautta pyritään vetoamaan suureen yleisöön (kesä- ja joulukampanjat). Verkkosivuilla on sähköinen lahjoituslupa, jonka kautta voi tehdä kertalahjoituksen, merkkipäivälahjoituksen, muisto- tai testamenttilahjoituksen tai ryhtyä kuukausilahjoittajaksi.
- 3) Hakemalla julkisia hanketukia.

Lahjoitetut varat ohjataan säätiön Puhdas meri -rahastoihin (Puhdas Itämeri I rahasto vuosina 2004–2008 sekä Puhdas Itämeri II -rahasto vuodesta 2008 lähtien). Hankkeet rahoitetaan näistä rahastoista (Rahaston säännöt s. 70).

Säätiön tuloslaskelmassa näkyvät vain annetut rahalahjoitukset. Vuosina 2005–2010 säätiö keräsi varoja noin 6,7 MEUR Puhdas Itämeri -hankkeiden toteuttamiseksi. Tästä vuonna 2010 kerättiin noin 0,9 MEUR. Vuoteen 2010 mennessä varoja oli käytetty 4,2 MEUR. Säätiön periaatteena on, että säätiön sitoumuksien ei tule ylittää kerättyjen



## JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN PUHDAS ITÄMERI -HANKKEIDEN TUKIJAT VUONNA 2010

Yritysten ja julkisten toimijoiden tuessa huomioidaan vuodesta 2011 tuen kumuloituminen, koska ainoastaan pitkäjänteinen tuki mahdollistaa säätiön tavoitteiden toteuttamisen vuoteen 2015 mennessä. Esimerkiksi Fortumin, Nokian ja Sanoman panos on ollut säätiön toiminnan kannalta erittäin merkittävää.

### Suurtukijat

### Säätiön tukija vuodesta

Fortum	2006
Nokia	2005
Sanoma	2006
Suomen ympäristöministeriö	2007

### Päyhteistyökumppanit

Baltic Sea 2020	2007
Capgemini Finland	2009
EU Baltic Sea Region Programme 2007–2013	2010
Fortum	2006
Liikennevirasto	2009
Nokia	2005
Sanoma	2006
Suomen ympäristöministeriö	2007

### Avaintukijat

Abyss Art	2007
Adage	2010
Aktia	2006
Aspo	2009
Castrén & Snellman	2007
Edita	2010
Ekokem	2009
Evli	2008
Familjen Hartwalls Fond	2007
Family	2010
Furuno Finland	2009
John Nurminen Marine	2005
KTA-Yhtiöt	2009
Kuusakoski	2009
NCC	2010
MetroAuto	2008
Moderator Helsinki	2009
Neste Oil	2009
Twinspark Consulting	2009

varojen määrää. Nyt käytetyillä ja kerätyillä varoilla poistetaan 1 600 fosforitonnia yhdeksässä kaupungissa viidessä maassa. Lisäksi varoilla on käynnistetty Tankkeriturva-hanke.

Rahallinen tuki säätiölle koostuu lähinnä yritysten ja julkisten toimijoiden tuesta. Vuonna 2010 yritysten osuus lahjoituksista oli noin 55 prosenttia ja julkisen sektorin noin 30 prosenttia. Yksityisten lahjoitusten osuus oli noin 15 prosenttia. Säätiön toimintaa tukevat yritykset jakaantuvat neljään kategoriaan: suurtukijat, pääyhteistyökumppanit, avaintukijat ja muut tukijat. Yritysten ja julkisten toimijoiden tuessa huomioidaan vuodesta 2011 lähtien tuen kumulointuminen. Suurtukijoita säätiöllä on neljä: Nokia, Sanoma, Fortum ja Suomen ympäristöministeriö. Nämä toimijat ovat tukenneet Puhdas Itämeri -hankkeita alusta lähtien ja niiden panos on vuosien mittaan kasvanut merkittäväksi. Julkisia toimijoita ja tukijoita säätiön hankkeissa ovat Euroopan Unioni (Itämeriohjelma 2007–2013), ympäristöministeriö, Liikennevirasto sekä SIDA (Swedish International Development Co-operation Agency).

Ei vain rahalahjoituksia

Useat vapaaehtoiset yksityishenkilöt ja yritykset osallistuvat aktiivisesti säätiön toimintaan. Säätiön arvion mukaan yhteistyökumppaneiden lahjoittaman työpanoksen vaikutus säätiön toimintaan on tiettyinä toimintavuosina ollut merkittävämpää kuin rahalahjoituksen arvo. Tämä oli arvion mukaan tilanne esimerkiksi vuonna 2010. Yhteistyökumppaneiden lahjoittamaa työpanosta ei esitetä säätiön tuloslaskelmassa, mutta sillä on merkittävä vaikutus arvioitaessa säätiön toiminnan todellista volyymia.

Lahjoitettu työpanos voi olla esimerkiksi yksityishenkilön vapaaehtoista työtä, yrityksen lahjoittamaa liiketoimintaosaamista, lahjoitettua laitteistoa tai mediatilaa.

Julkisten toimijoiden lahjoittama työpanos voi olla suoraa hanketukea tai virkamiestyötä.

Säätiön EU-rahoitteen PURE-hankkeen kokonaisbudjetti on 3,2 MEUR, josta vain osa kiertää

säätiön kautta (0,6 MEUR). Hankkeessa tehtävien investointien suuruus on miljoona euroa, ja säätiön panos hankkeen ympäristövaikutusten toteutumiseksi ratkaiseva. Pietarin Pohjoisella puhdistamolla ruotsalainen SIDA rahoittaa säätiön hanketta suoraan vesilaitokselle, mikä pienentää säätiön kustannuksia Pietarissa. Liikennevirasto, joka tulevaisuudessa omistaa Tankkeriturva-hankkeessa syntyvän ENSI-järjestelmän, on budjetoinut 300 000 € hankkeelle vuosiksi 2011–2012.

Esimerkiksi Tankkeriturva-hanke sai vuoden 2010 aikana pro bono -työtä kolmelta taholta. Capgemini suunnitteli ja veti työpajan sekä kirjoitti kilpailutusta varten tehtävät dokumentit. Adage puolestaan teki ENSI-portaalin käyttöliittymän demoversion ja Twinspark avusti hankkeen suunnittelussa ja dokumentoinnissa.

Esimerkkinä yksityishenkilön lahjoittamasta vapaaehtoisesta työstä Nokia Siemens Networksin entinen talousjohtaja Jyrki Lalla otti yhteyttä säätiöön syksyllä 2010 ja tarjosi työpanostaan Puhdas Itämeri -hankkeille yhden päivän viikossa puolen vuoden ajan. Ensimmäisenä projektinaan Jyrki Lalla veti sähköisen lahjoituslupakampanjan uudistuksen.

Sanoma teki suurlahjoituksen säätiölle

Sanoma-konserni ja John Nurmisen Säätiö solmivat huhtikuussa 2010 kolmivuotisen sopimuksen säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden tukemisesta. Sopimus sisältää rahallista tukea ja medianäkyvyyttä Sanoman eri medioissa. Sanoma on ollut tärkeä Puhdas Itämeri -hankkeiden tukija jo vuodesta 2006, ja Sanoman panoksella on ollut suuri merkitys hankkeiden näkyvyydelle. Yhteistyön myötä John Nurmisen Säätiö käynnisti pitkäkestoisen ”Mikään ei ole mahdotonta” -varainhankintakampanjan. Kampanjan ensimmäiset toteutukset nähtiin Helsingin Sanomissa, Sanoma Magazinesin lehdissä ja Nelosen kanavilla kesä-heinäkuussa 2010. Säätiön joulukampanja sai näkyvyyttä Helsingin Sanomissa sekä Helsingin Sanomien verkkosivuilla joulukuussa.

## Kustannukset

Säätiön Puhdas Itämeri -hanke sai alkunsa yhdestä Pietarin projektista, mutta on sen jälkeen kasvanut merkittävästi. Vuonna 2008 säätiö lähti kartoittamaan yhdessä ruotsalaisen Baltic Sea 2020 -säätiön kanssa mahdollisuuksia toimia Puolassa. Viime vuonna säätiön rehevöitymiseen liittyviä hankkeita vietiin eteenpäin jo viidessä maassa, yhdeksässä eri kaupungissa. Tankkeriturva-hankkeen esiselvitystyö alkoi syksyllä 2008 ja se hyväksyttiin säätiön projektiksi vuonna 2009. Hankkeessa yhteistyötä tekevät kolmen maan viranomaiset, joten myös siihen tuli voimakas kansainvälinen ulottuvuus. Työtä ja projekteja säätiössä riittää.

Toiminnan laajentumisen myötä myös varainhankinnan ja viestinnän kustannukset ovat kasvaneet. Kustannukset olivat poikkeuksellisen suuret vuonna 2010, jolloin säätiön verkkosivut sekä sähköinen lahjoitusalue uusittiin täysin. Kesällä 2010 käynnistettiin myös pitkäkestoinen markkinointiviestintäkampanja, jonka teemaa ja materiaaleja säätiö aikoo käyttää usean vuoden ajan omissa ja yritys yhteistyökumppaneidensa kanavissa. Nämä kustannukset ovat siis kertaluonteisia investointeja, jotka näkyvät pienempinä varainhankinnan kustannuksina tulevina vuosina.

Säätiöllä ei ole täysipäiväistä henkilöä palkattuna varainhankintaan. Säätiö ei myöskään ole ulkoistanut varainhankintaansa toiselle yritykselle.

## Yritysyhteistyö ja markkinointiviestintä

Itämeren suojelun edistäminen voi olla osa yrityksen ympäristötoimintaa ja yhteiskuntavastuuta. Tukemalla John Nurmisen Säätiötä yritykset ovat mukana tekemässä tuloksellista ja vastuullista ympäristönsuojelutyötä. Yritykset voivat tukea Puhdas Itämeri -hanketta suoraan rahalahjoituksin tai tarjoamalla oman liiketoimintaosaamisensa hankkeen käyttöön.

### Läpinäkyvyys

- Projektien tavoitteet, mitattavat tulokset ja kustannukset sekä yleinen kulurakenne, mukaan lukien varainhankinta- ja yleiskulut, ovat nähtävissä säätiön vuosikertomuksessa ja verkkosivuilla.

### Kustannustehokkuus

- Säätiön tavoite on kohdistaa saadut lahjoitukset sinne, missä yhdellä eurolla saadaan aikaan suurin mahdollinen ympäristövaikutus.

### Sisällöllinen yhteistyö

- Säätiön pääyhteistyökumppanit saavat säätiön logon ja Puhdas Itämeri -hankkeista kertovaa materiaalia omaan käyttöönsä, esimerkiksi sisäiseen ja asiakasviestintään.
- Tukijat saavat myös näkyvyyttä säätiön omilla verkkosivuilla ja markkinointiviestintämateriaaleissa
- Tukijayritykset voivat näkyä Puhdas Itämeri -hankkeiden tiedotuksessa ja verkkosivuilla yhteistyön laajuudesta riippuen. Logonäkyvyyden lisäksi säätiö esittelee yhteistyökumppaneitamme sekä heidän motiivejaan Itämeren suojelutyöhön Puhdas Itämeri -verkkosivustolla.
- Säätiö ei myy tuotteita Puhdas Itämeri -hankkeiden rahoittamiseksi. Säätiön logoa ei myöskään saa käyttää kolmannen osapuolen tuotteiden myynnissä ja markkinoinnissa.



# Kiitos Puhdas Itämeri -hankkeiden tukijoille

PÄÄYHTEISTYÖKUMPPANIT:



AVAJUTUKIJAT:



MUUT TUKIJAT: ADVOKATBYRÅ HANNES SNELLMAN, ARCTIA ICEBREAKING, ART PRINT, BAIN & COMPANY NORDIC INC., BALANCE TEAM, BIOLAN, CORBEL, EKOPORT TURKU, EMC COMPUTER SYSTEMS, ESRI FINLAND, EUROCLEAR FINLAND, FACT LAW GROUP, FIM VARAINHOITO, FISKARS, F-SECURE, GOLDEN ORIOL, KOLSTER, KONTINO, KYTYPOIKA.COM, LAUREA AMMATTIKORKEAKOULU, MANIFESTO CONSULTING, MOONWAY OY, NCLC ESPOO ALFA, NORDIC MEZZANINE, ORION, OTTO FILM, PORIN KAUPUNKI, RASKONE, SAIL TECH HERRALA, SARPANEVA DESIGN, SCANDIC CONTAINER, SPONSOR CAPITAL, STX FINLAND TELAKAT, SUOMEN STANDARDOIMISLIITTO RY, SUOMEN OSTO- JA LOGISTIKKAYHDISTYS LOGY, TAITOMYLLY, TUOTANTO RINKI, TURKISTUOTTAJAT, UK ART & ANTIQUES, VECTIA, VERSAALI, VICTOR EK, VILKAS GROUP, ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR



PUHDAS ITÄMERI JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

KERÄYSLUAVAT: REHEVÖITYMISHANKKEET, JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ/ESLH, OKU 1377 A 29.12.2008 / 1.1.2009 - 31.12.2010, KOKO MAA AHVENANMAATA LUKUUNOTTAMATTA, TANKKERITURUN-HANKE, JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ/ESLH, OKU 1150 A 22.12.2009 / 22.12.2009 - 31.12.2010, KOKO MAA AHVENANMAATA LUKUUNOTTAMATTA, RAHASTON NIMI PUHDAS MERI -RAHASTO | KOTIMAAN MAKSUT AKTIA 405533-23387



TUULA RUTKINEN

Capgeminin moderoimaan työpajaan osallistui noin 20 henkeä: ENSI-palvelun tulevia käyttäjiä, sisällöntuottajia sekä teknisiä asiantuntijoita. Vasemmalta Annakaisa Sarkanen (Ilmatieteen laitos), Jan Valtonen (Neste Oil), Karri Kaksonen (Furuno Finland), Robin Berglund (VTT). Takana Ossi Westilä (Aboa Mare). Selin Maija Salmiovirta (John Nurmisen Säätiö).

## CAPGEMINI

Keväällä 2009 Meriturvallisuuoshankkeen esiselvitystä vetänyt Pekka Laaksonen otti yhteyttä Capgemini Finland Oy:n Panu Rahikkaan pyytäen apua eri toimijoiden näkemysten yhteen vetämiseen ja hankkeen tavoitteiden määrittelyyn. Alusta alkaen oli selvää, että työ tehdään pro bono -periaatteella; Capgemini lahjoittaa työpanoksensa säätiölle. Hanke herätti välittömästi innostusta ja halua tehdä pyyteetöntä työtä hyvän asian eteen. Sovittiin, että Capgemini lahjoittaa vuorokauden mittaisen työpajan suunnittelun ja ohjaamisen Puhdas Itämeri -hankkeille. Tämän onnistuneen Boistö I -työpajan tuloksena muotoutuivat Tankkeriturva-hankkeen nimi, sisältö ja tavoitteet.

Vajaan vuoden kuluttua oltiin taas taitekohdassa, kun hankkeessa oli edetty ENSI-portaalin sisällön sekä käyttöliittymän suunnitteluun. Mukana oli useita toimijoita navigointitietojen toimittajina sekä portaalin tulevina käyttäjinä, ja heille järjestettiin toinen vuoro-

kauden mittainen työpaja – Boistö II – jonka suunnittelun ja vetämisen Capgemini jälleen lahjoitti.

Yhteistyö on jatkunut myös työpajojen jälkeen. Viime talvena Capgemini auttoi Tankkeriturva-hankkeessa portaalin toiminnallisen kuvauksen ja teknisen spesifikaation kirjoittamisessa. Näitä Liikennevirasto tulee käyttämään ENSI-portaalin toimittajan kilpailutuksessa.

Panu Rahikka toteaa: ”Työskentely Tankkeriturva-hankkeessa on ollut tekijöilleen antoisaa ja palkitsevaa. Hankkeessa on ollut mahdollista työskennellä mielenkiintoisten ihmisten ja haasteiden parissa. Siinä on päässyt perehtymään uusiin asioihin ja mahdollisuus osallistua konkreettisesti taisteluun puhtaamman Itämeren puolesta on antanut työhön osallistuneille tyydytystä, jota tavallisissa konsultointiprojekteissa harvoin saa kokea.”



ALPO TUURNALA

Taiteilija Alpo Tuurnala lahjoitti vuonna 2010 säätiölle Strömmingsbådanin majakkasaarta kuvaavan akvarellin joulukortiksi. Joulukuussa säätiön verkkosivuilta lähetettiin 1251 joulukorttia, ja halukkaat osallistuivat akvarellin arvontaan. Akvarellin voitti itselleen joensuulainen Itämeren ystävä.



PEKKA TUURI

”Kohti valoa” valittiin lokakuussa Vuoden 2010 Luontokuvaksi. Kuvan ottanut Pekka Tuuri lahjoitti saamistaan palkintorahoista 2000 euroa John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeille. Muita Itämeren tilasta kiinnostuneita Tuuri haluaa muistuttaa asioihin vaikuttamisesta. Tärkeää on vedota päätöksentekijöihin ja saada sitä kautta isoja asioita tapahtumaan. Toisaalta hänen mielestään ei pidä unohtaa myöskään yksittäisten ihmisten tekojen vaikutuksia. Pienten tekojen kautta rehevöitymistä voidaan vähentää, kunhan vain riittävän moni osallistuu.



BANKI SAILE

Kuvassa keskellä Juhani Aho lastensa ympäröimänä ja Kari Jussi Aho vasemmalla reunimmaisena. Oikeassa reunassa Aho Groupin toimitusjohtaja Tuomo Puro.

Lääkintöneuvos, Helsingin lääkärikeskuksen perustaja ja entinen ilmavoimien ylilääkäri Juhani Aho ja hänen poikansa Rukakeskuksen hallituksen puheenjohtaja Kari Jussi Aho juhlivat molemmat vuonna 2010 pyöreitä vuosia ja ohjasivat merkkipäiviensä muistamiset Puhdas Itämeri -hankkeiden tilille. Isän 80-vuotis- ja pojan 50-vuotismerkkipäiväkeräykset tuottivat yhteensä yli 11 500 euroa.

Itämeri on molemmille tärkeä osa elinympäristöä ja harrastuksia. Juhani Aho on veneillyt koko ikänsä ja hänellä on kesäpaikka Villingin saarella Helsingin edustalla. Luonto on hänelle tärkeä metsästyksen ja kalastuksen kautta. Kari Jussi Aho asuu meren äärellä Lauttasaarella ja isänsä tavoin kalastaa.

Kari Jussi Aho oli jo pidemmän aikaa seurannut säätiön toimintaa ja halunnut tukea sitä jollakin tavoin. Ahot halusivat pienimuotoiset juhlat eikä lahjoille ollut tarvetta. Niinpä he päättivät – Kari Jussi Ahon sanoin myös itsekkäistä syistä – tukea hankkeita merkkipäiviensä yhteydessä. ”Se oli oivallinen tapa lopultakin osallistua Itämeren suojelutalkoisiin. Puhdas Itämeri -hankkeet olivat selvä valinta lahjoituskohdetta mietittäessä John Nurmisen säätiön hyvän maineen vuoksi. Lahjatoivomus sai vierailta ja muistajilta positiivista palautetta, sillä lahjaa ei tarvinnut miettiä ja moni piti Itämeren suojelua tärkeänä ja myös oman edun mukaisena asiana.”



**Mikään ei ole mahdotonta**  
– edes Itämeren elvyttäminen.

**PUHDAS ITÄMERI** JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

**kodin**  
kuvalehti

OJENNA AUTTAVA KÄTESI ELPYVÄN ITÄMEREN PUOLESTA OSOITTEESSA [WWW.PUHDASITAMERI.FI](http://WWW.PUHDASITAMERI.FI)

KERÄYSLUVAT: REHEVOITYMISHANKKEET, JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ/ESLH, OKU 1377 A 29.12.2008 / 11.2009 - 31.12.2010, KOKO MAA AHVENANMAATA LUKUUNOTTAMATTA, TANKKERITURVA-HANKE, JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ/ESLH, OKU 1150 A 22.12.2009 / 22.12.2009 - 31.12.2010, KOKO MAA AHVENANMAATA LUKUUNOTTAMATTA, RAHASTON NIMI PUHDAS MERI -RAHASTO | KOTIMAAN MAKSUT AKTIA 405533-23387

PUHDAS ITÄMERI -HANKKEEN PÄÄ- JA AVIANTUKIJAT VUONNA 2010: ABYSS ART, AKTIA, ASPO, CAP GEMINI CONSULTING, CASTRÉN & SNELLMAN, BALTIC SEA 2020, EDITA, EKOKEM, EU BALTIC SEA REGION PROGRAMME, EVLI, FAMILIEN HARTWALLS FOND, FAMILY INC, FORTUM, FURUNO FINLAND, JOHN NURMINEN MARINE, KTA-YHTIÖT, KUUSAKOSKI, LIKENNEVIRASTO, METROAUTO, MODERATOR HELSINKI, NESTE OIL, NOKIA, SANOMA, URANUS.FI, TWINSARK CONSULTING JA YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Mikään ei ole mahdotonta -kampanja sai lahjoitettua mediatilaa kesällä 2010 Sanoma Magazinesin lehdissä.

## TUKIJOIDEN MINÄ JA ITÄMERI

Säätiön verkkosivuille kutsutaan tukijoita kertomaan suhteestaan Itämereen.

Mukana olivat vuonna 2010 Nokian kestävän kehityksen johtaja Kirsi Sormunen, Metro-Auton toimitusjohtaja Satu Wrede, Fortumin kestävän kehityksen johtaja Ulla Rehell ja Sanoma Magazinesin toimitusjohtaja Clarisse Berggårdh.



*"Fortumin toiminta keskittyy Pohjoismaihin, Venäjälle, Baltian maihin ja Puolaan. Itämeri onkin Fortumin toiminta-alueetta yhdistävä tekijä, jolloin Puhdas Itämeri -hankkeet sopivat hyvin kumppanuushankkeeksi osana vastuullista yrityskansalaisuutta. Koska asiantuntijoiden mukaan nopein ja kustannustehokkain tapa parantaa Itämeren tilaa on tehostaa sen valuma-*

*alueella toimivien jätevedenpuhdistamoiden fosforinpoistoa, on hyvin luonteavaa, että Fortumin antama tuki kohdistuu myös Puolaan, joka vastaa noin kolmasosasta Itämereen päätyvästä fosforikuormasta. Merkittävien ja selkeästi mitattavien tulosten saavuttaminen on Fortumille tärkeää myös kumppanuussuhteissa. Tämä sama tuloksellisuuden haku näkyy selkeästi myös Puhdas Itämeri -hankkeen toiminnassa, mitä Fortum arvostaa suuresti."*

Ulla Rehell  
Fortumin kestävän kehityksen johtaja



*"Nokia tuli Puhdas Itämeri -hankkeiden tukijaksi jo heti niiden alkuvaiheessa. Tämä tuntui muutenkin Itämerityöhön panostaneesta yrityksestä luontevalta kohteelta. Tukemissaan ympäristönsuojeluhankkeissa Nokia arvostaa konkreettisia tavoitteita ja pitkäaikaisia vaikutuksia, jotka molemmat toteutuvat John Nurmisen Säätiön työssä*

*hyvin. Vastaavanlaisten ympäristönsuojeluprojektien tukeminen on osa Nokian yritysvastuutoimintaa kaikissa niissä maissa, joissa se toimii."*

Kirsi Sormunen  
Nokian kestävän kehityksen johtaja



*"Uskon, että Itämeri kiinnostaa tavalla tai toisella kaikkia suomalaisia, asuivatpa he sen äärellä tai sisämaassa. Suomi on tavallaan saari, jonka Itämeri toisaalta eristää ja toisaalta yhdistää naapureihimme. Itämeri on osa elämäämme, ja sellaisena - ihmisten tarinoiden kautta - se näyttäytyy myös aikakauslehdissämme. John Nurmisen säätiön toiminnassa*

*pidämme erityisesti siitä, että siinä voimavarat kohdennetaan niin, että niillä saavutetaan mahdollisimman suuri hyöty. Lisäksi Sanomalla on hyvät kokemukset yhteistyöstä säätiön kanssa."*

Clarisse Berggårdh  
Sanoma Magazines Finlandin toimitusjohtaja





AUKEAMAN KUVAT: MAX EDIN

Toimittaja Kari Huhta johdatti paneelikeskustelua, johon osallistuivat pääjohtaja Felix Karmazinov Pietarin vesilaitokselta, ympäristöministeri Paula Lehtomäki, Marjukka Porvari, Suomen Ympäristökeskuksen vanhempi tutkija Seppo Knuutila ja Johnny Åkerholm Nordic Investment Bankista.

Sanoma on ollut mukana tukemassa säätiön Puhdas Itämeri -hankeita säätiön ympäristötoiminnan käynnistämisestä lähtien. Avauspuheenvuorossaan Jaakko Rauramo kertoi Sanoman motivaatiosta tukea säätiötä. ”Meidän on tarpeetonta kiusata itseämme ilmastokysymyksillä, joihin emme voi vaikuttaa. Suomen osuus maailman kasvihuonekaasupäästöistä on mitättömän pieni, laskutavasta riippuen noin 0,1 %. Toisaalta Suomen osuus Itämereen tulevasta fosforikuormituksesta on 11 %. Sanomalle on erityisen tärkeää, että Puhdas Itämeri -hankeiden ansiosta syntyy konkreettisia ja todennettavissa olevia tuloksia Itämeren hyväksi: me todellakin voimme vaikuttaa Itämeren fosforipäästöihin Suomessa ja muissa Itämeren valuma-alueen maissa. Tässä työssä me haluamme olla mukana.”





Jaakko Rauramo, Sanoman hallituksen puheenjohtaja, Peter Fagernäs ja Juhani Kaskeala John Nurmisen Säätiön hallituksesta.



Juha Nurminen, John Nurmisen Säätiön hallituksen puheenjohtaja ja Felix Karmazinov, pääjohtaja, Pietarin vesilaitos.

## CLUB ITÄMERI SANOMATALOSSA 26.8.2010


Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden pitkäaikainen tukija ja päämediayhteistyökumppani Sanoma isännöi ensimmäisen Club Itämeri -tilaisuuden.

Elokuussa 2010 pidetty John Nurmisen Säätiön sidosryhmätilaisuus, Club Itämeri, kokosi Sanomataloon noin 100 vierasta Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden tukijoista ja sidosryhmistä. Tapaamisen teemaksi oli valittu Itämeri ja Venäjä. Tilaisuuden avasi ja isännöi Sanoman hallituksen puheenjohtaja Jaakko Rauramo. Vieraspuhujina olivat ympäristöministeri Paula Lehtomäki ja Pietarin vesilaitoksen pääjohtaja Felix Karmazinov.

Felix Karmazinov kertoi tilaisuudessa, että Pietarissa jätevesistä puhdistetaan vuonna 2010 92 prosenttia, ja vuoden 2011 lopussa luku nousee jo 95 prosenttiin. ”Nyt kehtaamme katsoa helsinkiläisiä silmiin, koska emme enää saastuta Suomenlahtea”, Karmazinov to-

tesi yleisölle. Hän puhui avoimesti oman asenteensa muuttumisesta – ja siitä psykologisesta muutoksesta, jonka hän henkilökohtaisella omistautumisellaan on onnistunut viemään läpi Pietarissa. ”Aluksi olin koko hanketta vastaan, ja Pietarissa kuten Venäjällä yleensäkin – uskottiin, että jätevedet puhdistuvat itsestään Nevan virtauksissa. Olen iloinen ja kiitollinen siitä, että suomalaiset ystäväni saivat mieleni muuttumaan.” Suomen Ympäristökeskuksen vanhempi tutkija Seppo Knuutila korosti kemiallisen fosforinpoiston merkitystä Suomenlahden tilalle ja rehevöitymisen vähenemiselle. ”Pietarin fosforikuorman odotetaan vähenevän yhteensä noin 20 000 tonnia vuoteen 2020 mennessä. Tämä vastaa noin puolta Suomenlahden vesimassan tämänhetkisestä fosforivarastosta”, Knuutila totesi. ”Tällaisella vähennyksellä on jo selvä vaikutus kesäisiin sinileväkukintoihin.”





*"Ehdimme vielä pelastaa Itämeren.  
Se on meidän sukupolvemme  
velvollisuus tulevia kohtaan."*

*Peter Fagernäs  
John Nurmisen Säätiön hallituksen jäsen*







## TILINPÄÄTÖS 2010 LYHENNELMÄ (KOKO SÄÄTIÖ)

Tuloslaskelman esittämistapa ei täysin vastaa tilinpäätöksen tuloslaskelmaa, vaan siinä on tehty ryhmittelymuutoksia esitystavan selventämiseksi.

John Nurmisen Säätiön tuloslaskelmassa säätiön toimintalinjat on eroteltu omiksi kokonaisuuksikseen. Merihistorian toimintalinja rahoitetaan mahdollisilla näyttelyiden pääsylippu- ja sponsorituotoilla, julkaisu toiminnan tuotoilla sekä säätiön sijoitustoiminnan tuotoilla. Puhdas Itämeri -hankkeet toimivat omakatteisena rahastona. Tämä käsittelyin säätiön kirjanpidossa erikseen, koska Puhdas Itämeri -hankkeet rahoitetaan lahjoitusvaroin.

Lahjoitukset on ohjattu Puhdas Meri I ja II -nimisiin rahastoihin, joista kaikki Puhdas Itämeri -hankkeet rahoitetaan. Tällä järjestelyllä taataan, ettei lahjoituksilla rahoiteta muuta John Nurmisen Säätiön toimintaa. Puhdas Itämeri -hankkeiden osalta säätiö keräsi rahalahjoituksia vähemmän kuin edellisellä vuonna. Tämä johtuu osittain varainhankinnan kiristyneestä kilpailusta. Kuluero sivulla 68.

Säätiön merihistorian toimintalinja oli tappiollinen vuonna 2010, vaikka julkaisu toiminta tuotti niukasti. Julkaisu toiminnan tuotot laskivat edellisestä vuodesta, vaikka säätiö julkaisi kaksi uutta teosta. Kustaa III ja suuri merisota -teos pääsi syksyn markkinoille liian myöhään. Näyttelytuottoja ei kertynyt, koska säätiö järjesti Adolf Bock -näyttelyn osana kirjamesuja. Erona edelliseen vuoteen olemme oheisessa tuloslaskelmassa esittäneet säätiön kokoelmat omana ryhmänään. Kokoelman tuotot koostuvat lähinnä facsimile-karttojen myynnistä. Kulut liittyvät kokoelmien hoitoon ja mahdollisiin uusiin hankintoihin. Kokoelmasta aiheutuneet tuotot ja kulut olivat vuonna 2009 osa säätiön yhteiskuluja.

John Nurmisen Säätiö omistaa noin 10 % Huolintatalosta Länsi-Pasilassa, jossa myös säätiön tilat ja kokoelmat sijaitsevat. Ne tilat, jotka eivät ole säätiön käytössä, ovat vuokrattuna. Erot vuokraustoiminnan tuotoissa edelliseen vuoteen verrattuna johtuvat järjestelyistä, jotka aiheutuivat talon sisäisistä säätiön arkiston ja merihistoriakokoelmien muutoista. Nämä tuotot olivat kertaluontoisia.

Säätiön muut likvidit varat (ei Puhdas Itämeri -varat) ovat ulkopuolisen varainhoitajan hoidossa. Säätiön sijoitustoiminnan tuotoista ja salkun arvonalpautuksista johtuen säätiön tulos oli positiivinen.

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ	2010	2009
<b>MERIHISTORIA</b>		
<b>NÄYTTELYTOIMINTA</b>		
Tuotot	0,00	0,00
Kulut	-12 716,61	-5 644,61
Näyttelytoiminta yhteensä	-12 716,61	-5 644,61
<b>JULKAISUTOIMINTA</b>		
Tuotot	164 880,20	226 836,73
Kulut	-159 624,42	-224 209,00
Julkaisu toiminta yhteensä	5 255,78	2 627,73
<b>KOKOELMAT</b>		
Tuotot	6 959,00	0,00
Kulut	-23 456,96	0,00
Kokoelmat yhteensä	-16 497,96	0,00
<b>Merihistorian toimintalinja yhteensä</b>	<b>-23 958,79</b>	<b>-3 016,88</b>

	2010	2009
<b>MERIYMPÄRISTÖ (ERITELTY SIVULLA 68)</b>		
<b>PUHDAS MERI -RAHASTOT</b>		
Tuotot	935 356,66	1 233 035,56
Kulut	-1 482 051,03	-1 095 547,76
Rahastosiirrot Puhdas Itämeri rahastoon	-546 694,37	137 487,80
<b>Meriympäristön toimintalinja yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>SIIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA</b>		
<b>VUOKRAUSTOIMINTA</b>		
Vuokratuotot	153 923,78	198 619,08
Kulut	-72 683,82	-79 276,09
Vuokraustoiminta yhteensä	81 239,96	119 342,99
<b>MUU SIIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA</b>		
Tuotot yhteensä	196 441,77	148 471,98
Kulut	-144 784,87	-87 617,22
Muu sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä	51 656,90	60 854,76
<b>Vuokraus-, muu sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä</b>	<b>132 896,86</b>	<b>180 197,75</b>
Arvonlennukset ja niiden palautukset	205 498,59	441 907,63
<b>JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN YHTEISKULUT</b>		
Tuotot	0,00	5 825,52
Kulut	-164 705,91	-225 232,54
Yhteiskulut yhteensä	-164 705,91	-219 407,02
<b>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)</b>	<b>149 730,75</b>	<b>399 681,48</b>

TASE	2010	2009
<b>VASTAAVAA</b>		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	842,63
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	65 323,61	6 475,14
Muut aineelliset hyödykkeet		
Taideteokset	190 674,03	188 508,91
Kartat, kirjat ja esineet	434 147,38	434 147,38
	<u>690 145,02</u>	<u>629 131,43</u>
Sijoitukset	5 463 680,48	3 822 961,71
<b>Pysyvät vastaavat yhteensä</b>	<b>6 153 825,50</b>	<b>4 452 935,77</b>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Keskeneräiset kirjat	3 627,10	880,86
Kirjat	207 416,98	166 898,35
	<u>211 044,08</u>	<u>167 779,21</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Muut saamiset	100 000,00	100 000,00
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	35 884,50	25 035,19
Muut saamiset	211 705,54	128 248,84
Siirtosaamiset	281 029,91	311 275,76
	<u>528 619,95</u>	<u>464 559,79</u>
Rahat ja pankkisaamiset	1 794 428,11	3 618 640,06
<b>Vaihtuvat vastaavat yhteensä</b>	<b>2 634 092,14</b>	<b>4 350 979,06</b>
<b>Vastaavaa yhteensä</b>	<b>8 787 917,64</b>	<b>8 803 914,83</b>



TASE	2010	2009
<b>VASTATTAVAA</b>		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	142 168,69	142 168,69
Puhdas meri I -rahasto	1 737 771,38	2 100 577,11
Puhdas meri II -rahasto	672 161,79	856 050,43
	<u>2 552 101,86</u>	<u>3 098 796,23</u>
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	5 506 365,34	5 106 683,86
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	149 730,85	399 681,48
	<u>5 656 096,19</u>	<u>5 506 365,34</u>
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<b>8 208 198,05</b>	<b>8 605 161,57</b>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	213 848,51	121 591,77
Muut velat	28 234,22	22 554,39
Siirtovelat	337 636,86	54 607,10
Lyhytaikainen yhteensä	<u>579 719,59</u>	<u>198 753,26</u>
<b>Vieras pääoma yhteensä</b>	<b>579 719,59</b>	<b>198 753,26</b>
<b>Vastattavaa yhteensä</b>	<b>8 787 917,64</b>	<b>8 803 914,83</b>

## PUHDAS ITÄMERI -HANKKEIDEN TULOSLASKELMA

### TUOTOT

*Pro bono -lahjoitukset sekä sellainen säätiön projekteille kohdistuva tuki, joka kohdistuu suoraan esimerkiksi vesilaitoksille, eivät näy tuloslaskelmassa. Arviomme mukaan tällaisten lahjoitusten ja tukien arvo ylitti vuonna 2010 saadun rahallisen tuen määrän.*

PUHDAS MERI -RAHASTOT	2010	2009
<b>Tuotot</b>	<b>935 356,66</b>	<b>1 233 035,56</b>
<b>Kulut toimialoittain</b>		
Rehevöitymishankkeet	-854 682,62	-737 179,87
Tankkeriturva	-152 690,82	-61 774,49
Yleiskulut	-165 594,22	-157 787,02
Varainhankinta ja viestintä*	-309 083,37	-138 806,38
<b>Kulut yhteensä</b>	<b>-1 482 051,03</b>	<b>-1 095 547,76</b>

\* Varainhankinnan ja viestinnän kulut

*Varainhankinnan ja viestinnän kustannukset olivat poikkeuksellisen suuret vuonna 2010, jolloin säätiön verkkosivut ja sähköinen lahjoitusala uudistettiin täysin. Lisäksi käynnistettiin pitkäkestoinen markkinointiviestintäkampanja, jota tullaan jatkossa käyttämään säätiön viestinnässä ja varainhankinnassa. Nämä kustannukset ovat kertaluonteisia investointeja, jotka näkyvät pienempinä varainhankinnan kustannuksina tulevina vuosina.*

## Ote John Nurmisen Säätiön säännöistä

### 1. Säätiön nimi ja kotipaikka

Säätiön nimi on John Nurmisen Säätiö, ruotsiksi John Nurminens Stiftelse, englanniksi John Nurminen Foundation ja kotipaikka Helsinki.

### 2. Säätiön tarkoitus

Säätiön tarkoituksena on kansainväliseen vaihdantaan ja sen palveluelinkeinoihin liittyvän historian ja suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen ja vaaliminen sekä yleisön mielenkiinnon vireillä pitäminen näihin asioihin.

## John Nurmisen Säätiön hallituksen tarkennus säätiön tarkoituspäälään

Tarkennus selventää, miksi meriympäristön suojelu on luonteva osa suomalaisen merenkulun ja merihistorian kulttuuriperinnettä. Ote hallituksen pöytäkirjan liitteestä:

### John Nurmisen Säätiön toimintasääntö

John Nurmisen Säätiön toiminta perustuu säätiölakiin, John Nurmisen Säätiön viimeksi hyväksytyihin sääntöihin (Patentti- ja Rekisterihallitus 14.8.2007), hyviin säätiötappoihin sekä hallituksen 9.12.2008 hyväksymään toimintasääntöön ja muihin hallituksen erikseen hyväksymiin sääntöihin ja päätöksiin.

Säätiön kaikki toiminta perustuu säätiön tarkoitukseen (2§): ”Säätiön tarkoituksena on kansainväliseen vaihdantaan ja sen palveluelinkeinoihin liittyvän historian ja suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen ja vaaliminen sekä yleisön mielenkiinnon vireillä pitäminen näihin asioihin”. Tarkoitustaan säätiö toteuttaa monin eri tavoin,

muun muassa tukemalla tarkoituksensa mukaista toimintaa taloudellisesti tai esimerkiksi muilla säännöissä (3§) erikseen mainituilla tavoilla.

Hallituksen mielestä säätiön tarkoituspäälässä mainitulla ”kansainvälisellä vaihdannalla ja sen palveluelinkeinoilla” tarkoitetaan tiedonvaihtoa, viestintää, tavaroiden ja kulttuurin vaihtoa sekä näihin liittyviä logistisia palveluita ja muita tukitoimia sekä toimintaympäristöjä. Säätiön erityisenä tarkoituksena on edellä mainittuihin asioihin liittyvän historian ja suomalaisen kulttuuriperinteen vaaliminen, millä tarkoitetaan muun muassa merenkulkua sekä merellisen ympäristön vaalimista siten, että sen käyttö säilyy perinteisellä tavalla vapaana ja käyttökelpoisena kaikille kansalaisille ja muille toimijoille, myös palveluelinkeinon harjoittajille. Säätiö huolehtii erityisesti suomalaisen merellisen ympäristön vaalimisesta.



## Ote Puhdas meri 2 -rahaston säännöistä

### 1 § Rahaston nimi

Rahaston nimi on Puhdas meri 2 -rahasto, ruotsiksi Fonden för ett Rent Hav 2, englanniksi Clean Sea Fund 2 ja venäjäksi фонд ”Чистое море” 2.

### 2 § Rahaston tarkoitus

Rahaston tarkoituksena on toimia puhtaan Itämeren puolesta siten, että Itämeren luonto- ja käyttöarvo paranevat. Päämääränä on vähentää Itämerta ja erityisesti Suomenlahtea rehevöittäviä ravinnepäästöjä tai edistää Itämeren muiden ympäristöongelmien ratkaisua sekä lisätä meren tilaan liittyvää ympäristötietoisuutta.

### 3 § Rahaston tarkoituksen toteuttaminen

Tarkoituksensa mukaisesti rahasto edistää, kehittää, rahoittaa ja toteuttaa hankkeita, joilla tulee olla mitattava vaikutus Itämeren tilan paranemiseen tai meren tilaan liittyvän ympäristötietoisuuden lisäämiseen sekä tukee muiden tahojen vastaavia hankkeita tai osallistuu niihin. Pääpaino on toimilla, jotka nopeimmin ja kustannustehokkaimmin vaikuttavat positiivisesti Itämeren luonto- ja käyttöarvoihin. John Nurmisen Säätiö voi ottaa rahastoon vastaan lahjoituksia ja testamentteja, jotka täyttävät rahaston ehdot.

### 4 § Päätöksenteko ja seuranta

John Nurmisen Säätiön hallitus määrittelee rahaston hankkeet ja projektit sekä asettaa näille tavoitteet ja aikataulut. John Nurmisen Säätiön hallitus seuraa säännöllisesti hankkeiden ja projektien toteutumista ottaen huomioon näiden sääntöjen mukaisen rahaston tarkoituksen. John Nurmisen Säätiön hallitus tai sen valtuuttama taho päättää tarkemmin rahastoon kohdennettujen varojen käyttämisestä näiden sääntöjen mukaisesti.

John Nurmisen Säätiön säännöt ovat luettavissa säätiön verkkosivuilla [www.johnnurmisenfaatio.fi](http://www.johnnurmisenfaatio.fi)

Rahaston säännöt kokonaisuudessaan ovat luettavissa Puhdas Itämeri -hankkeiden verkkosivujen lahjoitus-osiassa [http://lahjoitapuhdasitameri.fi/rahaston\\_tiedot](http://lahjoitapuhdasitameri.fi/rahaston_tiedot)

## YHTEYSTIEDOT

---

Postiosoite:  
**John Nurmisen Säätiö**  
Pasilankatu 2  
00240 Helsinki

Sähköposti:  
etunimi.sukunimi(at)jnfoundation.fi

---

Erik Båsk  
Säätiön asiamies  
+358 (0)40 825 8071

Tuula Putkinen  
Viestintäpäällikkö  
+358 (0)400 907 809

### MERIHISTORIA

---

Maria Grönroos  
Julkaisu- ja näyttelyvastaava  
+358 (0)50 545 0481

Marja-Liisa Suopanki  
Arkisto  
+358 (0)400 818 815

Sofia Silvo  
Harjoittelija  
+358 (0)400 882 182

### PUHDAS ITÄMERI

---

Marjukka Porvari  
Johtaja, Rehevöityminen  
+358 (0)41 549 1535

Miina Mäki  
Projektipäällikkö, meribiologi  
+358 (0)50 576 3298  
(Äitiyslomalla)

Elena Kaskelainen  
Projektipäällikkö, EU-hanke PURE  
+358 (0)40 801 7057

Tuuli Ojala  
Projektipäällikkö, EU-hanke PURE  
+358 (0)44 203 2214

Pekka Laaksonen  
Projektijohtaja, Tankkeriturva  
+358 (0)400 530 422

Jussi Tuurnala  
Projektipäällikkö, Tankkeriturva  
+358 (0)50 588 0352

Maija Salmiovirta  
Hankekoordinaattori, Tankkeriturva  
+358 (0)44 203 2213

## JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN VUOSIKERTOMUKSEN EKOLOGINEN JÄLKI

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN vuosikertomuksen toteutuksessa on pyritty ottamaan ympäristöasiat huomioon mahdollisimman laajasti. Eri työvaiheissa on valittu ympäristön kannalta parhaat, käyttötarkoitukseen sopivat materiaalit ja valmistusmenetelmät. Tästä huolimatta julkaisu on jättänyt jälkensä ympäristöön, sen tuotanto on vaatinut energiaa ja raaka-ainetta sekä aiheuttanut jätettä ja päästöjä.

### KÄYTTÖTARKOITUS:

Vuosikertomus, joka säilytetään pitkään.

LAAJUUS: 72 sivua ja kannet  
KOKO: 210 x 278 mm  
PAINOSMÄÄRÄ: 1.500 kpl suomi + 500 kpl englantia

### PAPERIT:

Paperiksi valittiin PEFC-sertifioitu ja joutsenmerkkihyväksyty Galerie Art Silk 150 g/m<sup>2</sup> (sisus) ja 300 g/m<sup>2</sup> (kansi). Puukuitu on peräisin ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästi hoidetusta metsästä. Sellun valkaisu ei ole käytetty kloorikaasua. Paperitehdas on ISO14001-, PEFC- ja FSC-sertifioitu. Paperista saa Paper Profile -ympäristövaikutusdokumentin ja hiilijalanjälkilaskelman.

### KEMIKAALIT:

Paperinvalmistuksessa, painopinnanvalmistuksessa, painossa ja sidonnassa on käytetty vain joutsenmerkkihyväksytyjä kemikaaleja. Vuosikertomus on painettu kasviöljypohjaisilla painoväreillä.

### PAINOLAITOS:

Vuosikertomus on painettu Edita Prima Oy:ssä Helsingissä. Paino käyttää vihreää sähköä ja sillä on ISO 14001 -sertifikaatti sekä Pohjoismaisen Joutsenmerkin ja paperin alkuperämerkkien (mm. PEFC) käyttöoikeus. Paino kompensoi aiheuttamansa hiilidioksidipäästöt rahoittamalla YK:n valvomia uusiutuvien energiamuotojen hankkeita kehitysmaissa.

VUOSIKERTOMUKSEN KÄYTTÖ on helppoa ja ympäristöä vähän kuormittavaa. Lukemiseen ei tarvita lisälaitteita eikä energiaa. Vuosikertomuksen voi selata moneen kertaan ja sen kuljettaminen paikasta toiseen on vaivatonta.

### YHDEN VUOSIKERTOMUKSEN TEKEMISEEN KÄYTETTIIN:

Puuta: 0,70 dm<sup>3</sup>  
Vettä: 3,0 litraa  
Energiaa: 2,2 kWh

### YHDEN VUOSIKERTOMUKSEN TEKEMINEN AIHEUTTI:

JÄTETTÄ: 630 g, josta kierrätettävää jätettä 610 g (575 g paperia, 32 g alumiinia ja 3 g pahvia), poltettavaa jätettä 8 g, ongelmajätettä 8 g ja kaatopaikkajätettä 7 g (paperinvalmistuksesta).

PÄÄSTÖJÄ VETEEN: 9 g (paperinvalmistuksesta).

### VUOSIKERTOMUKSEN HIILIJALANJÄLKI

CO<sub>2</sub>-päästöjä ilmaan 340 g, josta painamisen osuus noin 100 g ja paperinvalmistuksen kuljetuksineen noin 235 g. Loppuosa päästöistä koskee kuljetusta asiakkaalle. Päästö-määrät ovat noin-arvioita. Vuosikertomuksen hiilijalanjälki vastaa noin kahden kilometrin ajoa autolla.

### KOMPENSOIMME PÄÄSTÖISTÄ 310 g/Vuosikertomus

Käytimme Antalis Oy:n ilmastonsuojelua edistävää paperia. Kompensoimme paperin tuotannosta ja kuljetuksista aiheutuneet päästöt maksamalla päästöjä vastaavan hyvite-summan Plan Vivo -organisaation valvomalle Mosambik-projektille, joka on suunnattu pääasiassa puiden istutukseen. Paperin lisäksi kompensoimme painamisen päästöt.

Tämän vuosikertomuksen, kuten minkä tahansa julkaisun, ekologiseen jalanjälkeen vaikuttaa merkittävästi se, mitä sille tapahtuu käytön jälkeen. Hyvä lukija, kun et enää tarvitse tätä lehteä, toimitathan sen paperinkeräykseen. Puukuitu voidaan kierrättää keskimäärin kuusi kertaa.

Ekologisen jäljen kartoitti Green Edita -ohjelmasta vastaava Mika Ruuskanen.

LISÄTIETOJA: mika.ruuskanen@edita.fi





[www.johnnurmisenosaatio.fi](http://www.johnnurmisenosaatio.fi)  
[www.puhdasitameri.fi](http://www.puhdasitameri.fi)